

AUSTRALIJOS LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

ŠEŠTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

Adelaide, 1953 m. kovo/March 7 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 5(116)

PASIRAŠYTAS BALKANŲ GYNYBOS PAKTAS

Vasario 28 dieną Ankaroje (Turkija) Jugoslavijos, Graikijos ir Turkijos užsienio reikalų ministrai pasirašė Balkanų Gynybos Paktą. Pagal šį paktą trys tautos gintųsi bendromis jėgomis prieš Sov. Rusijos agresiją. Pažymėtina, kad pasirašius šį paktą Jugoslavija priartėjo prie Vakarų Europos gynybos sistemos, nes du pakto partneriai, Graikija ir Turkija, yra NATO nariai.

Netrukus generalinių štabų viršininkai susirinkę aptarti praktiškus gynybos planus.

Vakarų pasaulyje šis paktas vertinamas labai palankiai. Gi turkų laikraštis "Vatan" net pažymi, kad paktas yra prietiltis išlaisvinti Sovietų pavergtas tautas.

Manoma, kad prie šio pakto prisidės ir Italija.

VIDAUS NERAMUMAI PERSIJOJE

Vasario 28 dieną Tehrane (Persijoje) įvyko netikėta demonstracija prie min. pirm. Dr. Mossadeqo namų. Demonstrantai reikalavo, kad Mossadeqas atsipašytų Sachą. Mat, tarp min. pirm. Mossadeqo ir Sacho jau nuo 1951 metų — naftos imonių nacionalizacijos — yra didelių nuomonių skirtumų. Bandymai jas suderinti nedavė vaisių. Todėl Sachas nusprendė "sveikatos sumetimais" palikti Persiją. Sužinoję tai Sacho šalininkai surūso demonstraciją. Išlikus policijai ir kariuomenei vienas žmogus užmuštas ir keliolika sužeista. Sachas savo kelionę atidėjo. Dr. Mossadeqas numato įvykdyti tautos atsisiklausimą dėl jo vedamos politikos.

TRIŲ TAUTŲ TRAGEDIJA

"Nordwest-Zeitung" sausio 2 d. ilgesniame straipsnyje nupasakoja Pabaltijo tautų likimą sovietų prispaudoje. Straipsnyje ypatingai pabrėžiama Stalino neapykanta Pabaltijo tautoms, kurios jau ankstyvesniais šimtmečiais turėjo gyvų ryšių su vakarų kultūros pasauliu ir kurių veidas visada buvo nukreiptas į vakarus, o ne į rytus. Tarpukario metu jaunosios Pabaltijo valstybės buvusios veiksminga užtvara bolševikinei rytų įtakai. To Maskva negalėjusi dovanoti. Jau pirmosios 1939-40 m. okupacijos metu bolševikų slaptoji policija bestiališka naikins Pabaltijo gyventojus. Po vokiečių okupacijos, grįžus Raudonajai Armijai, pradedę Pabaltijo tragedijos paskutinius veiksmus.

Pabaltijo valstybės, nors teoretiškai sovietinės respublikos, valdomos lyg kolonijos. Kraštuose įvesta oficialioji rusų kalba. Jau žemesnėse pradžios mokyklų klasėse mokoma rusiškai, įstaigose prašymai turi būti teikiami rusų kalba, jau vidutinieji valdininkai yra rusai, nekalbant apie aukštuosius. Pabaltijo miestuose girdimi tik rusų karininkų ir kariuivės žingsniai, o Raudonojo Laivyno jūreiviai triukšmauja Liepojos ir Tallino uostų smuklėse, Stalinas pasiekė savo tikslo: Pabaltijys miręs.

"RAUDONASIS DIAKONAS" TURĖJO BĖGTI

Žinomas Canterbury "raudonasis diakonas" H. Johnson, tarnaudamas Krenliui, iš Anglijos nuvyko į Kanadą atlikti jam pavestą misiją. Tačiau Montrealyje jį lydėjo didelė nesėkmė. Masonic Temple salėn, kur susirinko apie 600 žmonių, įsiveržė studentai ir, bliaudami bei sprogindami popieriaus krepšius suardė mitingą. "Raudonasis diakonas" spruko į scenos užkulisius, tada studentai apsupo jo automobilį, laukdami diakono. Tik policijos stipresni rezervai išgelbėjo Krenliaus agentą nuo rimtesnių pasekų.

* Prancūzijos karinės misijos atstovai vyks į Japoniją, kur jie nori nupirkti Japonijos sandėlius, esančius Indokinijoje.

Estu laisvinamieji veiksniai

Vasario 24 d. estai šventė savo nepriklausomybės šventę. Linkėdami iš savo pusės bendro likimo draugams juo didesnės sėkmės kovoje už savojo krašto laisvę, čia dedame pasikalbėjimą su ats. pulk. L. Jakobsonu, estų Laisvės Kovotojų Sąjungos "Voitleja" pirmininku ir Baltų Tarybos nariu, kuriame nušviečiama, kaip yra organizuotas estų laisvinamasis darbas ir kaip bendradarbiauja jų veiksniai.

1. Kaip yra susiorganizavę estų laisvinamieji veiksniai?

— 1952 m. pabaigoje JAV-bėse sudaryta estų emigracijos veiksmų centrinė taryba, kuriai priklauso daugumas estų tremtinių atskiruose kraštuose organizacijų, išskyrus ERN (Estų Tautinę Tarybą), kurios centras yra Stokholme. Be šių pirmųjų politinių veiksmų, JAV-bėse prieš 3 metus įsikūrė ir estų karo veteranų sąjunga "Voitleja". Sąjungos tikslas — kova su komunizmu ir Estijos valstybės atstatymas. Ši organizacija, kuri bendradarbiauja su latvių ir lietuvių atitinkamomis organizacijomis, yra geriausias laidas būsimajai Pabaltijo Valstybių Sąjungai arba Federacijai sudaryti.

2. Estų — lietuvių santykiai.

— Ryšiai tarp Estijos ir Lietuvos, nuo senų laikų yra buvę tampa ir geri. Jie niekad nebuvo nutraukti ar susilpnėję. Tačiau abipusiai ekonominiai ryšiai tarp mūsų kraštų praėjusiu metu buvo pakankamai išvystyti, nors daugelyje ekonominio gyvenimo sričių abiejų kraštų ūkis tiko bendradarbiauti. Čia pažymėsiu tik Estijos degamųjų skalūnų, naftos ir fosforito pardavimą Lie-

tuvos vidaus rinkai. Kultūriniai abiejų kraštų ryšiai taip pat galėjo būti tampa. Abiejų mūsų kraštų jaunimas per paskutinius metus gavo pažinti beveik visą Europą — tačiau mes pamiršome susipažinti su savo kaimynų kraštais, o kaimyniniai ryšiai svarbesni už visus kitus. Sistemingas jaunimo tarpusavio supažindinimas būtų prisidėjęs prie didesnio tarpusavio supratimo. Kuo mums padėjo ryšiai su Vakarais? Sprendžiamą valandą Pabaltijo tautos buvo paliktos vienos ir turėjo gintis pačios. Dėl to mes, dar emigracijoje būdami, privalome tarpusavio ryšius puoselėti. Šie tarpusavio ryšiai sudaro kartinį akmenį, ant kurio galima statyti baltų tautų bendrus ateities rūmus.

3. Pabaltijo Valstybių Federacijos (Estijos, Latvijos ir Lietuvos) perspektyvos.

— Apie Pabaltijo Uniją arba Federaciją — kaip šį vaiką ir vadinsime — yra nemaža parašyta ir pasakyta — de, dar vis per mažai. Nepakanka, kad Pabaltijo Sąjungos mintis būtų diskutuojama baltų tremtinių tarpe. Ši idėja turi pasiekti plačias baltų tautų mases, kad ši mintis taptų gyva visų baltų mintijimų dalimi. Yra be galo svarbu, kad visi tremtinių sluoksniai šią idėją įsisąmonintų ir ją kuo plačiausiai propaguotų. Tuomet — bus daug lengviau, kartą sugrįžus, šią idėją įgyvendinti.

Mano supratimu, šį klausimą svarstant, reikėtų visados pradėti nuo tų momentų, kurie yra mums visiems bendri, pradėti nuo to, kas jungia, bet

ne nuo to, kas skiria, nuo būtino reikalo tokią sąjungą sudaryti. Kai visos baltų tautos kartą bus giliai įsitikinusios bendros sąjungos reikalingumu, ateityje mūsų teisininkams ir ekonomistams nebebus jokių sunkumų padėti bendrus ir sveikus tokios sąjungos pagrindus.

Baltijos Valstybių Sąjungos arba Federacijos idėja — bendro ateities gyvenimo formos sukūrimo idėja, dėl to ir reikia ją kuo plačiausiai nagrinėti spaudoje, paskaitose ir pabrėžti visokiomis progomis. Pabaltijo Sąjungos idėja bus pirmasis etapas Jungtinių Europos Valstybių kūrimo kryptimi.

4. Kaž galėtume pasakyti dėl neseniai sudarytos estų egzilinės vyriausybės Stokholme?

— Galima tik apgailestauti, kad dalis estų tremties vadovų pradėjo žygiuoti politinės izoliacijos keliais užuot ieškoję kelių į bendrą apjungimą. Norvegijos sostinėje sudarytoji estų egzilinė vyriausybė jau atstovauja tik nežymiai daugumai. Jeigu dabar tremtinių daugumos atstovai taip pat sudarys egzilinę vyriausybę — kas gali tuo stebėtis? Klausimas tik tas: ar iš viso nebuvo galima to išvengti, ar nebuvo galima surasti kompromiso?

Tenka labai apgailestauti, kad tokiu svarbiu klausimu estų tremties politikai pasidavė savo aistroms. Juk tremties sąlygos reikalauja centralizuotos vadovybės, reikalauja vyriausios politinės institucijos. Lieka neatsakytas klausimas, ar surastoji forma atitinka momento reikalavimus ir ar nevertėjo ieškoti kitokių kelių.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei metų 26/0, atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati. Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniamis skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0; už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojaus, sveikinimai ir pan. 10/0. Adresas: "Australijos Lietuvis", 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Tel. LU 5827

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN
The first Lithuanian Periodical in Australia
Publisher: Jurgis Glušauskas

Printed and published by Australijos Lietuvis
Publishing Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A.
Phone LU 5827

Mire Dr. Vydunas

Pranešama visuomenės žinia, kad vasario 20 d. 17.40 val. Detmolde, Vokietijoje, mirė žymusis Lietuvių Tautos Mintytojas, Didysis Žmoniškumo Minties Skelbėjas, Akademinio Skautų Sąjūdžio Garbės Narys, Dr. Vilius Storastra Vydunas.

Velionis palaidotas Detmolde vasario 26 dieną. Akademinio Skautų Sąjūdžio nariams skelbiamas gedulas iki kovo 15 d.

AKADEMINIS SKAUTŲ SĄJUDIS

GERIAUSI TIK RUSAI...

Dr. Saifudin Kitčulu, Indija, grįždamas iš Maskvos, kur jis buvo apdovanotas Stalino taikos premija, papasakojo savo įspūdžius apie susitikimą su Stalinu ir apie Sovietų Rusiją.

Jo žodžiais, rusai mano, kad amerikiečiai yra geri žmonės, tačiau jų vyriausybės tai jau blogos. Amerikiečiai, esą, daug davę žmonijos kultūros pažangai, bet vyriausybės, kurios, girdi, atstovauja tik kapitalistų, siekiančių karuose pelno, interesus, nusikalsta taikai. Sovietų Rusija nenorinti karo su JAV-bėmis, nes tas karas reikštų sužlugdymą visų tų laimėjimų (vergijos, bado? Red.), kuriuos Sovietų Rusija pasiekė per 35 metus. Ir dabartinis prez. Eisenhoweris, ir buvęs prezidentas kaip žmonės, yra neblogi, bet prezidentai jau nevykę... Visi jie, esą, ruošia karą prieš Sovietų Rusiją.

Matyt, sis, gavęs "Stalino taikos premiją" daktaras mažiausiai bus supratęs, kaip Rusijos ir visų pavergtų tautų žmonės "myli" komunistų vyriausybę...

NEPRIKLAUSOMYBĖS MINĖJIMAS AUSTRALIJOS KALNUOSE

Prie užtvankų statybų dirbą lietuviai Guthegoj, Island Bende, Adite ir kitose gretimose stovyklose, yra susiorganizavę ALB Snieguotų Kalnų Seniūniją. Narių per 20.

Vasario 22 d. Snieguotų Kalnų seniūnija minėjo Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį ir aptarė aktualiausius reikalus. Į Guthegą buvo susirinkę 15 vyrų, išsisklaidžiusių keliolikos mylių plote įvairiose darbovietėse.

Minėjimą — susirinkimą atidaręs seniūnas A. Alyta, trumpai priminė Vasario 16-tosios reikšmę ir prasmę. Prezidiumą sudarė: Dr. Stančikas, L. Šilinskas ir Alf. Dudaitis. Paskaitą skaitė J. Kalakonis. P. Pilka padarė pranešimą iš ALB suvažiavimo Adelaidėje. Atskaitiniame pranešime A. Alyta nurodė, kad Lietuvis Pasų ir Tautos Fondo ženkliukų per gruodžio mėn. išplatinta už £11 ir solidarumo mokesčio ženkliukų už £6.6.0.

Nepriklausomybės sukakties proga Snieguotų Kalnų seniūnijos vyrai suaukojo Lietuvių Gimnazijai Vokietijoje apie £25.

Minėjimas — susirinkimas baigtas Tautos Himnu. (d.)

PRANCŪZIJOS MINISTERIS ATVYKS AUSTRALIJON

Sekantį mėnesį Australijon atvyks Prancūzijos ministeris J. Letourneau. Jis buvo pakviestas australų užsienio reikalų ministerio Mr. Casey. Šitas prancūzų ministerio vizitas turi tikslą sustiprinti Prancūzijos ir Australijos bendradarbiavimą ir nustatyti bendrą politinę kryptį Pietryčių Azijoje.

TRUMANAS BIZNIAUJA ATSIMINIMAIS

Buvęs Amerikos prez. Trumanas pardavė savo atsiminimus žurnalui "Life" už 600.000 dolerių. Šie atsiminimai yra pilnai užbaigti, bet bus spausdinami tik už 2-jų metų.

Prez. Eisenhoweris ir ponas Churchillis taip pat yra parašę ir pardavę savo atsiminimus.

PREZ. EISENHOWERIO PAŽIŪRA DĖL SUSITIKIMO SU STALINU

Spaudos konferencijoje prez. Eisenhoweris buvo paklaustas spaudos atstovų, ką jis manęs dėl galimumo susitikti su Stalinu. Prezidentas atsakė, kad toks susitikimas būtų galimas tokiomis sąlygomis:

— Susitikimas turėtų atitikti visuomenės valią ir su visų sąjungininkų žinia ir pritarimu;

— Susitikimo vieta turėtų būti pusiausulyje tarp JAV-bių ir Sovietų Rusijos;

— Galimi susitarimai turi būti be jokių užkulisinių išskaiciavimų.

Pasaulinė spauda mano, kad tokio- mis sąlygomis maža vilties susitikimui su Stalinu, kuris niekad neperžengs geležinės uždangos ribų.

TURĖSIME TELEVIZIJĄ

Australijos Federalinis Parlamentas priėmė įstatymą, kuriuo vyriausybė įgaliojama įvesti Australijoje televiziją. Televizija būtų dvilypė: tautinė, kontroliuojama valstybės per specialiai sudarytą transliacijų komisiją, ir komercinė, kuri tarnautų komerciniams tikslams ir būtų privačiose rankose.

Dabar, sutvarkius teisinę pusę, reikia tikėtis, kad po poros metų turėsime televiziją ir Australijoje.

PABĖGELIAI ATVYKS AUSTRALIJON

Pagal naują Amerikos prezidento planą Australijos vyriausybė priėmė pirmą pabėgėlių grupę. Šie žmonės yra dabar pabėgę iš Sovietų satelitinio krašto. Jie atvyko "Nellie" laivu į Melbourną.

ATSKRIS PARAGINTI AUSTRALUS

Numatoma, kad vyriausias Internationalio Olimpiados Komiteto prezidentas A. Brundage numato atskristi į Melbourną pažiūrėti, ar čia galų gale kas nors daroma 1956 metų Olimpiadai. Jis pareiškė:

— Aš negaliu ilgiau laukti...

nės "industrializacijos" dėka Latvija ir Estija yra dar daugiau rusų užplūtos, negu LTSR. Rusų kariuomenės skaičius tuose kraštuose yra didesnis negu Lietuvoje.

RAUDONIEJI VĖL KALTINA AMERIKIEČIUS DĖL BAKTERIOLOGINIO KARO VEDIMO

Kinijos Komunistų žinių agentūra paskelbė, kad Kinijos Komunistų premjeras Son En-lai, kalbėdamas vasario 22 dieną Dairen uoste, Mandžiūrijoje, vėl apkaltino JAV-bes, kad jos vedančios "brutalią" bakteriologinį karą Korėjoje. Komunistų premjeras kalbėjo Raudonosios armijos 35-rių metų sukaikties proga.

Pažymėtina, kad šie kaltinimai pakartotini keliama viena prieš sušienkant Jungtinių Tautų nariams posėdžius.

Jungtinių Tautų armijos vadas gen. Clark kategoriškai paneigė tas komunistų paskalas ir pareiškė, kad ne tik JAV-bių, bet nė vienos kurios nors dalyvaujančios kare tautos kariuomenė niekad nepavartojo bakteriologinių kovos priemonių. Gen. Clark teisingai tvirtina, kad komunistų sveikatos institucijos, neįstengdamos kovoti su užkrečiamomis masinėmis ligomis, stengiasi savo nesugebėjimą teisinti bakteriologiniu karu.

ANGLŲ MISIJA Į JAV-bes

Anglijos užsienio reikalų ministeris Mr. Eden ir finansų ministeris Mr. Butler išvyko į Vašingtoną tartis prekybos mainų reikalais. Anglija turi pagyventi savo prekybos eksportą į JAV-bes, kad tuo būdu Amerikai nereikėtų pašalpos iš Anglijos prekybos deficitą.

Vašingtone abu ministrai tarsis su prez. Eisenhoweriu, valstybės sekretorium Mr. Dulles ir kitais JAV-bių administracijos aukštais pareigūnais.

* Romoje buvo suimtas 16-kos metų mokinys, kuris nušovė savo mokytoją, kadangi tas jam pastatė blogus pažymius.

* Japonijoje atidarytas pirmas po karo japonų laivų pasaulinis susisiekimas. Japonų laivai vyks pro Sueco kanalą į Europą ir Ameriką.

UŽ GELEŽINĖS UŽDANGOS

Visagalė kompartija, gautosiomis žiniomis, įsakė sustiprinti propagandą mokyklose už stoiją ir raudonąją armiją. Ypatingas dėmesys skiriamas istorijos pamokoms, kuriose išgarsinama raud. armija, kaip "garbingų rusų armijos tradicijų tęsėja". Savaimė suprantama, kad tokia propaganda eina istorijos iškraipymo sąskaita. Tuo tarpu, kai radijo programose ir kitose vidaus reikalams skirtose propagandoje raudonoji armija beveik neminima — partija gerai žino, kad jos eilėse koncentruojasi antibolševikinis, didrusiškasis elementas — pakraštiniuose kraštuose raudonoji armija plačiai propaguojama. Visa tai priklauso — kaip tik krašto žmonės — prie didelio ilgalaikio Maskvos valdovų rusinimo plano. Planas nėra gryn "propaganda", nes su išvykimu į kitus Rusijos miestus siejasi ir geresnis gyvenimas bei visa eilė palengvinimų.

* Paskutiniaisiais 1952 m. mėnesiais ilgai Lietuvos — Lenkijos ir Rytprūsių sienos sustiprintos MVD sargybos. Spalio mėnesį įvyko keletas susirėmimų su partizanais. Buvo žiauriai kreviami pasienių ir panemunės kolūkiai. Bolševikai įtaria partizanus pasinaudojant Nemuno laivininkystės laivais ir sieliais. 1952 m. spalio mėnesį lenkų pasienyje MVD istai, beieškodami "okružninkų", labai žiauriai elgėsi su gyventojais. Mušami vaikai, kad išduotų tėvus turint ryšių su partizanais. "Ob-lavų" metu buvo suareštuota 80 ir užmušta 30 žmonių.

* XIX visasąjunginės KP suvažiavimo žinios, Lietuvoje yra 36.000 KP narių. Taigi tik 1.2% visų gyventojų priklauso partijai. (Lietuvoje pagal 1951 metų rinkimų duomenis buvo apie 3 mil. gyventojų). Sovietų Sąjungoje komunistų partijos nariais yra 3.88% visų gyventojų. Lietuvon atgabenti rusai visuomet persirašo į Lietuvos KP narius. Reikia tad manyti, kad didelė dalis — jeigu ne didesnė dalis — Lietuvos KP narių yra atsisbėliai rusai. Latvijoje komunistų yra 2.39% ir Estijoje 2.69% (skaitant, kad Latvijos gyventojų yra 2.1 mil. ir Estijos 1.15 mil.). Dėl to nereikia manyti, kad latviai ir estai turi daugiau "savų" komunistų, o tai tik įrodymas, kad dides-

Tarybu Lietuvos spaudoje

ŽMONIŲ IR MAŠINŲ "SVEIKATOS" REIKALAI

Taip gydomi žmonės:

Gyd. V. Sirijos — Gira "Tiesos" Nr. 269, tarp kitko, rašo: "Štai du instrukciniai lapeliai — "Vaikų baciliarinei dizenterijai ir disepzijai simptomycinu gydyti instrukcija" ir aprašymas, kaip naudoti naują gydomąjį preparatą — Testosteronpropionatą.

Tebūna leista iš anksto pasakyti: draugai iš Sveikatos apsaugos ministerijos ir Vyr. Farmacijos valdybos, jokių būdu ne tarybiniais gydytojams ar feldčiams tokios instrukcijos. Tarybinis medicinos darbuotojų uždavinys padėti, pagelbėti sergančiam žmogui. O čia...?

Brošiūrėlėje apie gydomąjį preparatą Testosteronpropionatą pasakytas, kad jis įvedamas į organizmą... intra-veniniškai. Rimta klaida. Tai — riebalinis preparatas. Įvedus jį venon, galima suteikti žmogui didelę žalą. Vietoje pagalbos — stipri grėsmė sveikatai — štai ką visiems gydytojams siūlo Sveikatos apsaugos ministerija šioje instrukcijoje.

Brošiūroje apie vaikų baciliarinės dizenterijos gydymą yra taip pat privelti labai rimti klaidų. Štai sakiny: "Toksikiškais ir hipertoniškais dizenterijos atvejais priešdiferinį serumą taikyti nereikia, nes toksikoze nuima gydymas simptomycinu". Čia kas žodis — tai nesąmonė. Pirmiausia nėra jokios hipertoniškos dizenterijos. Matyti, turima galvoje hipertoksišką dizenteriją. Antra, iš kur čia priešdiferinis serumas? Supainiota, — turi būti: priešdiferinis. Nekalbėsim jau apie vertimo kalbą, kuri yra nemokėsiška.

Iš Sveikatos apsaugos ministerijos atsakingų darbuotojų, neatsakingai išleidusių tokias svarbias instrukcijas, medicinos darbuotojai teisėtai reikalauja: sudrausti šarlatanų ir nemokšas, kuriems tokį svarbų darbą patikėjo Sveikatos apsaugos ministerija.

Taip taisomos mašinos:

"Tiesos" Nr. 270 rašoma: "Blogas Vievio MTS darbas irgi smarkiai trukdo rajono kolūkiams laiku atlikti žemės ūkio darbus. MTS nuo pat pavasario žlugdo sutartis, sudarytas su kolūkiams. Pavyzdžiui, rudensinio arimo planą stotis teįvykdė vos ketvirtadaliu. MTS dažnai genda ir prastovi trak-

Kada dėl amerikiečių susizavėjimo komunistine dvasia ir Nacionalistinės Kinijos generolų korupcijos Čiangukaiškas su maža dalimi kariuomenės paspruko į Formozą. Amerikos karo vadovybė įsakė vienam savo jūrų laivynui saugoti Formozą nuo komunistų invazijos ir Kinijos Žemyną nuo Čiangukaiško užpuolimo. Kitaip sakant, "neutralizavo" Formozą.

Formozos sala apie 34.000 kv. km. su 6,1 ml. gyventojų, kurių apie 150.000 vietinių malajiečių kilmės, 250.000 japonų ir likusieji kiniečiai.

Prieš porą savaitių prezidento Eisenhowerio įsakymas 7 Amerikos laivynui baigti Formozos "neutralizaciją" apsaugą pasaulyje, o ypačiai Anglijoje, sukėlė sprogsius bombos įspūdį. Anglų spauda būkštuoja, kad nustojus saugoti nacionalistų pajėgas gali išsiplėsti karas Toluose Rytuose, tačiau tikrovėje baiminamasi blokados anglų prekybiniais laivais, kurie varo prekybą su komunistine Kinija, ypačiai per Hongkongą.

Jeigu kalbėti apie nacionalistų puolimą Kinijos žemyno, tai įdomu pažvelgti, kokias karo pajėgas disponuoja Čiangukaiškas, kurio puolimo gsdinasi Anglija. Amerikos rašytojas A. Ravenholts rašo, kad Čiangukaiškas praejusį metų birželio mėn. turėjo apie 650.000 vyrų kariuomenę. Ginklų rūšimis jį suskirstyti: 90.000 oro laivyne, apie 50.000 jūrų laivyne, apie 20.000 kituose daliniuose, o kiti pėstininkų daliniai. Vadovaujas sąstatas siekia 120.000 karininkų. Šios žinios buvo paskelbtos "Užsienio Reikalų" žurnale ir nėra pagrindo manyti, kad iki šiam laikui yra įvykę žymių pakitimų.

Čiangukaiško kariniai patarėjai siūlo jam atskirti 300.000 geriausių kariuomenės ir juos ypatingai gerai apmokyti ir apginkluoti. Pagal Ravenholtą Čiangukaiškas turi daug vargo su savo generolais, kurių skaičius prasaka

toriai, žemės ūkio mašinos. Ir tai yra dėl to, kad stotyje blogai organizuota mašinų techninė priežiūra, neoperatyviai šalinami traktorių gedimai. Stoties direktorius Kunovas ir inžinierius Stanchenko neteikia mechanizatoriams pagalbos. Tik dėl to kartais traktorininkai priversti savaites stovėti su sugedusia mašina.

Vok. Kr. V-bos Inf.

Ciangukaiškas ir Formoza

1000, ir kurie senoje Kinijoje tarpusavyje kovomis sudarydavo begalę sunkumų centrinei Kinijos valdžiai.

Čiangukaiškas, savo kariuomenės vidaus politikoje, atrodo, nemetė papročio žaisti vienos grupės nuotakomis prieš kitą ir gal būt dėl to jam iki šiam laikui nepavyko įgyti pasitikėjimo senosios gvardijos karininkoje. Jis pats deda visas pastangas iškelti savo autoritetą karininkijos tarpe, todėl bando atspalaiduoti visų įtakos, tačiau pagal Hitlerio ir Stalino papročius įteigė politinių karininkų instituciją, kuri privalo jam raportuoti apie kariuomenės nuotakas.

To korpuso vadas, Čiangukaiško sūnus Čiang Čiungkuo, tvarkydamas politinį korpusą, jį kiekvieną kuopą skiria po du politinius karininkus, kurie oficialiai vadinami "politiniais auklėtojais" ir turi rūpintis kariuomenės ištikimybę, tačiau tikrovėje jie yra savo draugų šnipai, kas daro daugiau žalos negu naudos, nes prievartinė ištikimybė niekada nebus stipri.

Amerikiečiai, rūpindamiesi nacionalistine kariuomene, į ją sukišo daug pinigų ir ji atrodo daug geriau negu kada nors buvo prieš tai. Nežiūrint to prieš aštuonis mėnesius Ravenholts manė, kad nacionalistai negalės išlaikyti Formozos be amerikiečių įsikūsimu. Jis taip pat manė, kad nacionalistai be amerikiečių medžiaginės ir karinės paramos galės vykdyti tik smulkius puolimus Kinijos teritorijos, nors patys nacionalistai svajoja grįžti į žemyną.

Pirmomis Formozos okupavimo dienomis formoziečiai buvo nusteibinti nacionalistų valdininkų nesąžiningumu ir korupcija kas sukėlė pasipriešinimą, kairavusį tūkstančius formoziečių gyvybių. Tas įvykis 1947 m., t. y. du metus prieš nacionalistų pasitraukimą iš žemyno. Kada sala pavirto nacionalistų nuolatinė buveinė, jie paskyrė nuolatinę administraciją, kurią ėmė griežčiau kontroliuoti ir gerinti. Amerikiečių padėjimai jie ėmė reformuoti žemės ūkį ir pramonę, kad pakeltų produkciją, pagerintų ekonominę būklę ir sušvelnintų priešingas nuotakas.

Nežiūrint to, kad ekonominė būklė pagerėjo, vietiniai gyventojai yra slegiami aukštų mokesčių. Nors JAV deda didelę sumą į šalies ekonominį gyvenimą, formoziečiams dar tenka didelė našta maitinti Čiangukaiško kariuomenę, statyti barakus bei aerodromus, tiesti tiltus ir kelius.

Koliai amerikiečiai saugojo salą, nebuvo grėsmės komunistų išsikėlimo Formozoje, bet dabar ją neutralizavus iškyla ir tas pavojus. Ir susidaro nauja problema, apie kurią Walteris Lipmanas sako: Reikia įkurti dvi Kinijas, kurios išspręstų savo likimą tarpusavyje kovoję.

Kas bus ateityje iš Kinijos klausimo parodys gyvenimas, bet dabar jau patvirtino anglų būkštavimas dėl nacionalistų blokados: jau keletas laivų su laikyta, o vienas anglų laivas net apšaudytas nacionalistų patruliuojančių laivų.

SVYRUOJA BELGIJOS SOSTAS — DĖL MOTERS

Belgijos gyventojai jau senai žiūri gana kreivai į monarchinę Belgijos santvarką. Dabar belgus valdo 22-jų metų amžiaus karalius Baudouinas. Prieš dvidešimt mėnesių dabartinio karaliaus tėvas buvo priverstas atsistakytį Belgijos sosto ir jį perleisti savo jaunam sūnui, kuris visiškai nenorėjo būti karaliumi. Tačiau karalius gyvena kartu su savo tėvu Leopoldu ir pamote princese de Rethy, kurią ex-karalius Leopoldas vedė prieš 11 metų, po to, kai dabartinio karaliaus motina Astrida žuvo automobilio katastrofoje. Antros Leopoldo vestuvės sukėlė didžiulį pasipiktinimą belguose ir jie princesę de Rethy vadina "vėžių karaliene", kadangi jos tėvas buvo vėžių prekybininkas ir princesės titulą jai "prikabino" pats ex-karalius Leopoldas. Šios vestuvės ir buvo pati pagrindinė priežastis, dėl kurios Leopoldas buvo priverstas palikti sostą. Leopoldas ir de Rethy turi 10 metų sūnų, kuris pagal Belgijos įstatymus, yra sekantis karūnos įpėdinis po karaliaus Baudouino. Belgai labai norėtų matyti savo jaunąjį karalių apsivedusį, bet... jaunasis karalius visiškai nesidomi moterimis ir iš viso niekas jo nematė linksmo, išskiriant tada, kada jis yra kartu su pamote. Princesė de Rethy turi 36 metus amžiaus. Vienas Paryžiaus laikraštėninkas ją taip apibūdino: "Ji yra liekana, kaip starna, turi deivės kijas, meiliausią šypsnį Belgijoje, o politikoje... protą, kuris atstoja visos Anglijos parlamentą". Taigi, visa Belgija yra įsitikinusi, kad antifeministas karalius išmylejo savo pamotę. Šios kalbos paplito ypatingai po to, kai karalius Baudouinas ir princesė de Rethy išvyko, be ex-karaliaus Leo-

SKAITYTOJŲ NUOMONES

[Iš atsakymų į mūsų anketą — pradžia AL Nr. 4(115)]

1. Dėl vaikų skyrelio.

Kaip jau paskelbėme, už nuolatinio vaikų skyrelio "Mūsų mažiesiems" įvedimą pasisakė 42%, prieš — 51,5% ir susilaikė 6,5%. Taigi, vaikų skyrelis, skaitytojų daugumai pasisakius neigiamai, nebus įvestas, tačiau skaitytojų nuomonės šiuo klausimu gana įdomios. Cituojame iš anketų.

— Daugiau kepti dėmesio į skyrelį vaikams, apie atgaivinimą visai nekalbant, ir padaryti jį didesni ir įdomesni kaip buvo, taip, kad su laiku galima būtų bandyti pereiti visai prie atskiro laikraščio vaikams Australijoje. Jam reiktų sugalvoti ir atskiras pavadinimas. Aš siūlyčiau "Jaunučiai Daigeliai". Šiam skyreliui dalį medžiagos ir aš galėčiau paruošti. Kad jis būtų visapusiškai įdomus, jį reiktų spausdinti atskirame lape, kad galima būtų su lankstyti ir vėliau įrūti, išleidžiant kas antrą numerį. Atsiminkit, kad tuomet daugelis laikraštį prenumeruotų vien tik dėl šio priedo vaikams ir laikraščio turinys dėl to visai nenukentėtų.

— Iš mano pažįstamų 10-ties inteligentiškų šeimų nė viena ne tik kad neprenumeruoja nė vieno lietuviško laikraščio ir neperka jokios knygos (o apie vaikų laikraštį ir kalbėti nėra ko), bet maloniai šypsosis namuose vaikams kalbant nelietuviškai. Pasirodo, lietuviškoji šviesaomenė ne tik greičiau, bet noriau nutauteja negu mūsų beraštes moterėles — valstietės.

— Manau, skyrelis "Mūsų mažiesiems" būtų geriau retkarčiais atskiru leidiniu.

— Vaikų skyrelyje talpintina daugiau apysakų apie Lietuvos karžygius ir partizanų bei pasiaukojimą tėvynei. — Ne prieš vaikus esu nusistatęs, bet prieš daug skyrelių, anot "Rykštės", rimtam skaitytojui nieko nebėliks... Suprantu, kad vaikams reikia lietuviškos spaudos, bet su savo skyreliu jų nepatenkinsite nei "comicus" nukonkuruosite, o suaugusį skaitytoją didžiai nuskausite.

— Kiti skaitytojų pasisakymai yra analogiški, todėl jų nekartosime.

Darant iš šių pasisakymų išvada tektų pripažinti, kad rimčiausias pasiūlymas yra išleisti vaikams atskirą laikraštį, kad ir kaip prieidą prie "Australijos Lietuvio". Tačiau šia susiduriame su neišvengiama lešų problema. Išleidimui su kas antru "Australijos Lietuvio" numeriu vieno lapo dydžio vaikų laikraščio vien tik spausdinimas kainuotų apie £20, taigi, metams £240, o pridėjus kitas neišvengiamas išlaidas (konkursų skelbimas, atsistatymas, bent minimalus, nuolatinis bendradarbiams ir t.t.), susidarytų ir £400-500. Iš kur tokią sumą gauti? "Australijos Lietuvio" prenumerata šitų išlaidų negali padengti. Tikėti, kaip vienas skaitytojas pažymi, kad dėl to padidės prenumeratorių skaičius, netenka, o gal ir padidės, tai ne daugiau, kaip dešimčia. Mūsų si pažiūra remiama ne tik ano skaitytojo liūdna (deja, tikrai!) pastaba, kad pirmiausia nutauteja inteligentų vaikai, bet ir patyrimu, įgytu įvairiais atvejais.

Todėl mūsų prašymas visiems tiems, kurie sielojasi mūsų priaugančios kartos likimu: pagalvokite apie realius projektus, kaip suorganizuoti šiam tikslui lėšas. Jeigu šia problema pavys išspręsti, mes įvykdysime jūsų pageidavimą.

Šiuo metu turime du specialius vai-

poldo, atostogų Tirolin. Belgijoje apie šią ekskursiją buvo sužinota iš užsienio laikraščių. Ką galima padaryti, kad ištrauktų karalių iš pamotės įtakos? Viena galimybė būtų vestuvės, bet kaip jau minėta, Baudouinas visiškai nesidomi moterimis. Paskutiniu metu jis smarkiai sirgo ir gydytojas dr. Breuer, tikrinamas jo temperatūrą, krito negyvas nuo širdies smūgio ant jauno karaliaus lovos. Po šio atsitikimo karalius dėl didelio sukrėtimo ir silpnos sveikatos išvyko Rivieron, bet tuo laiku didžiuliai potvyniai palietė Belgiją ir gyventojai pradėjo murmėti, kad karalius kažkur išliski tokiu laiku, matydami šioje kelionėje vėl tą nelaimingą de Rethy. Baudouinas grįžo Belgijon, tačiau čionai jį pasitiko projektai, siūlantieji "išvysti" iš Belgijos de Rethy, kuri yra teisėta ex-karaliaus žmona. Žinoma, tas teisėškai neįmanoma įvykdyti ir, realiai galvojant, beveik neįmanoma nustatyti, kokią įtaką turi pamotė karaliui ir iš viso, gal ji yra tikrai gera pamotė, (daugelis užsienio laikraščių taip mano), kuri savo didele inteligencija pajėgia suprasti jauną karalių, esantį ištikro neperdaug laimingą šioje košėje. Kaip ten bebūtų, šita "košė" purto monarchijos pagrindus Belgijoje. (e)

kams laikraščius JAV-bėse. Abu gerai redaguojami prityrusių pedagogų ir čia duodame jų adresus, kad tie tėvai, kuriems vaikų likimas tautiniu požiūriu brangus, galėtų juos išrašyti. Štai jie: "Eglutė", Immaculate Conception Convent, R. F. D. 2, Putnam, Conn. USA. Kaina metams 3,50 dol. (£1.11.6). "Eglutė" redaguoja Pranas Naujokaitis, leidžia Lietuvių Kultūros Institutas.

Antras: "Tėviskėlė", 2313 W. 91 Str., Chicago 20, Ill., U.S.A. Kaina metams 3 dol. (£1.7.0). "Tėviskėlė" redaguoja Vladas Vijeikis, leidžia "Dirva".

2. Pasisakymai dėl užsienio žinių. Bendroje išvadoje 75% skaitytojų pasisakė už tai, kad užsienio žinių būtų spausdinama daugiau, 18,5% — mažiau ir 6,5% susilaikė. Taigi, užsienio žinių stengsimės nemažinti, kad patenkintume daugumos skaitytojų pageidavimą.

Atskiri pasisakymai: — Kas liečia užsienio žinias, tai, mano nuomone, gerai būtų, jeigu kiekviena numeryje būtų padaryta dvisavaitinė politinių įvykių apžvalga.

— Būtų pageidaujama žinių iš Australijos administracijos naujų potvarkių, nes nemokant anglų kalbos sunkiai tokios žinios prieinamos. Taip pat pageidaujama platesnė politinių įvykių apžvalga.

— Užsienio žinios kaip ir nereikalingos, nes dauguma iš mūsų skaito australiškus laikraščius arba klausia radio. Kol "AL" mus pasiekia užsienio žinios būna labai pasenusios.

— Po 3-4 metų buvimo Australijoje visi lietuviai, daugiau ar mažiau, skaito ar klauso per radiją pasaulio žinias, todėl jas pavėluotai kartoti nevertėtų, nebent trumpą jų apžvalgą ir komentarus.

— Pasaulio žinias aš galiu sužinoti iš australiškų laikraščių.

— Iš viso norėtųs daugiau politinių žinių iš pasaulio, o mažiau asmeninių ginčų bei pasiaukinimų.

— Aš asmeniškai pageidaučiau, kad užsienio bei Australijos žinių visai nedėtute, nes jas skaitome australiškoje spaudoje.

— Kiti pasisakymai analogiški. Pirmiausia, norėtųs pastebėti, kad labai klysta tie skaitytojai, kurie tvirtina, kad visi lietuviai jau puikiai skaito ir supranta angliškai ir gali visas žinias rasti australiškoje spaudoje arba klausydami radio pranešimų. Mes manome, kad bent trys ketvirtadaliai tikrai dar negali tų žinių pasisemti nei iš australiškos spaudos nei iš radio pranešimų.

Visai sutinkame, kad dvisavaitiniame laikraštyje žinios būna gerokai pasenusios. Kad ir kokias jas naujausias besudėtume, bet, pav., Queenslando ar Vakarų Australijos skaitytojas laikraštį gauna po 7-10 dienų, taigi, žinios vis tiek jau pasenusios. Tačiau kokią rasti išeitį? Vieniintelė išeitis: tie skaitytojai, kurie gerai skaito angliškai ir supranta radio pranešimus, turi pasiaukoti labai tų, kurie dar angliškai nesu- skubo išmokti, nes jų yra dauguma.

Polities apžvalgas, imant kiekvieną aktualų objektą atskirai, duodame ir dabar. Savų komentarus visai sąmoningai stengiamasi duoti kiek galima mažiau, nes išvados, kurios vieną dieną atrodo visai logiškos ir teisingos, sekantią dieną jau būna neteisingos dėl staiga pakitusių aplinkybių arba naujų faktorių. Manome, kad svarbiausia informuoti skaitytojus apie pasaulinių įvykių raidą, o išvadas sugebės pasidaryti kiekvienas skaitytojas atskirai. (Tąsą sekančiame numeryje),

MIRĖ FELDMARŠALAS VON RUNSTEDT

Feldmaršalas Gerd von Runstedt, vyriausias vokiečių karo vadas Vakarų fronte Antrajame Pasauliniame kare, mirė vasario 24 dieną Hanoveryje.

Feldm. Runstedtas Sąjungininkų ir pačių vokiečių vertinamas kaip vienas gabiausių karo vadų. Jis nepritarė Hitlerio režimui, todėl net du kartus buvo atleistas į atsargą, tačiau, kritiškais momentais, būdavo kviečiamas aktyvion karo tarnybon. Karo pabaigoje jis pateko amerikiečiams į nelaisvę, bet dėl jo silpnos sveikatos nebuvo kaltinamas kaip karo kriminalistas. Į Vokietiją jis grįžo 1948 metais ir į laisvę paleistas 1949 metais.

1941 m. birželio mėn. prasidėjus karui su Rusija Runstedtas vadovavo puolimui Ukrainoje ir pasiekė Kaukazą, bet vėliau turėjo trauktis.

Von Runstedto gerbėjai apibūdino jį kaip žmogų, mėgstantį geles, gyvulius ir mylintį vaikus, gi tie, kuriems savo kailiu teko patirti maršalo vadovaujamų armijos kriminalinius nusikaltimus sako, kad įvykdyti Rytuose žiaurumai prieš civilius gyventojus, didžiąja dalimi buvo įsakyti feldm. von Runstedto.

PIRKTIŠ PAŠTU PATOGU,TAUPU, NESUDĖTINGA

Jūs sutaupote daug laiko, kamšaties ir rūpesčių pirkdami per

THE M. O. S. COMPANY

BOX 1039 J, G. P. O., ADELAIDE, S. A.

GABARDINO ŠVARKAI

Aukštos kokybės trijų ketvirčių ilgumo gabardino sportiški švarkai (kaip kairėje iliustruota): su dviem patogiom kišenėmis, pilno ilgumo užtrauktuvu (reichsferschlusssu), malonos rusvos spalvos dviejuose tonuose. Šitie žinomos "Dunlop" firmos švarkai yra impregnuoti ir 100% atlaiko vandenį, tačiau vis dėlto yra visiškai lengvūčiai ir patogūs. Didumai nuo 4 iki 8. Kaina su persiuntimu tik £5.13.6.

KAI LIS
BUS PER
VĖLU

MOTERIŠKI LIETPALČIAI

Dabar, prieš sezoną, yra pats laikas taupiai apsirūpinti moderniu, elegantišku ir patvariu "Dunlop" lietpalčiu (iliustruotas dešinėje). Šitas lietpaltis su tikrai elegantišku kapšonu yra gautas kuonė visose spalvose: lygiu atspalviu, taškuoto rašto ir karė. Visi dydžiai. Kaina su persiuntimu tik £4.11. (Užsakant prašome nurodyti dydį ir pageidaujamą spalvą bei raštą)

FUTBOLO KAMUOLIAI

Originalūs futbolo kamuoliai, siūti iš 18 aukščiausios kokybės odos gabalų. Kartu su kamera kainuoja tikrai £4.2.7 (su persiuntimu).

Visi užsakymai išpildomi per 2 dienas nuo jų gavimo. Užsakymai priimami iš visos Australijos. Visos kainos yra kartu su persiuntimu. Užsakymus kartu su Money Order, Postal Notes, čekiu siųsti

THE M. O. S. COMPANY
Box 1039 J, G. P. O., Adelaide, S. A.

P. S. Laiškus galima rašyti ir lietuviškai.

"APRIL"

Pasaulio lietuviu seklyciose

ARGENTINA

* Nori grįžti į "tėvynę" ir bijo. Kilęs iš Lietuvos rusų A. Vaivuskas, P. Amerikos komunistų šulas, su keletu kitų Uragvajaus sukomunistėjusių išvyko į "placiąją tėvynę". Lietuviškai išmoko Brazilijoje. "Arg. L. B." žiniomis, taip pat kelios sukomunistėjusios Argentinos lietuvių šeimos gavo leidimus vykti į Sovietus, bet nevažiuoja, nes nesutinka grįžti jų vaikai, kadangi "negauna jokių žinių net iš tokių pasišventėlių, kurie buvo Ulevičius ir Tamošiūnas, iš pilietinio Ispanijos karo ne Argentinon, bet Nepriklausomon Lietuvon grįžę ir dabar prie Kauno belaukia aušros".

Č I L Ė

* Čilės vyriausybė iškilmingai minėjo 140 m. sukaktį nuo žymiojo lietuvių mokslininko, Igno Domeikos, gimimo. Jis mirė Čilėje 1889.1.23. Kaip sukilimo dalyvis pabėgęs nuo caro, jis Čilėje gyveno 50 metų, daug padėdamas pertvarkyti visą šalies švietimą, rektorius Santiago universitete, atrado visą eilę mineralų ir metalų. Domeikos vardu pavadintas vienas metalas, vienas uostas ir vienas kalnas. Domeikos palikuonys ir dabar gyvena Čilėje, kur užima žymias vietas diplomat. tarnyboje ir moksle. Domeika nori savintis lenkai, kaip ir daugelį kitų pasaulinio garso lietuvių, tačiau savo kilme ir darbais jis buvo tikras lietuvis.

J. A. V-bės

* JAV-se norima sušaukti visos Amerikos kongresą kultūros reikalų svarstyti. JAV PLB LOKO pirmininko prel. J. Balkūno tuo reikalu mestą mintį norima realizuoti dar šiais metais ir per kongresą apsvaistinti svarbiausias lietuvių išlaikymo bei kultūrinės problemas. Į darbą bus stengiamasi įtraukti kuo plačiausias tautiečių mases.

* Čikagoje staiga mirė LAS vyr. valdybos pirmininko pavaduotojas, mažlietuvių ir skautų veikėjas J. Mašiotas. New Yorke mirė buv. Memingeno stovyklos vedėjas J. Kundrotas.

PRANCUZIJA

* Prancūzų rašytojui Henry de Chambon 82 metų sukakties proga

Dipl. Šefas nusiuntė pasveikinimą, į kurį jubilatas atsakė: "Mano brangus Ministeri, aš jums dėkoju už širdingus sveikinimus, kuriuos Jūs teikėte man atsiųsti mano 82 metų sukaktuvių proga. Deja, mano sveikata yra labai bloga, ir aš jaučiu, kad mano ilgos kelionės galas artinasi. Aš tikiu, kad Jūs ir Jūsų tautiečiai visados prisiminsite žmogų, kuris per savo amžių mlyėjo ir tarnavo Jūsų kraštui."

K A N A D A

* Ir čia organizuojama. panašus į JAV-bių "Kanados Balfas", kuris, įrengtuos valstybės įstaigose, galėtų gauti lengvatų iš valdžios pusės ir efektyviau prisidėti prie tremtinių Europoje šelpimo. Tuo reikalu rūpinasi Kanados LB krašto valdyba. Tokia organizacija veikty glaudžiam kontakte su JAV Balfu.

* Migracijos departamento vyr. dir. Smitho pareikimu, Kanados valdžia labai patenkinta ten atvykusiais lietuviams. Tolimesnė emigracijos eigoj pabėgėliams numatoma pirmenybių.

* Pianistas A. Kuprevičius po sėkmingų koncertų JAV-se pakviestas atvykti koncertuoti taip pat į Kanadą.

* Vasario 14 d. Toronte ruošiamas pats didžiausias Kanadoje tarpt. dainų ir šokių festivalis, kuriame taip pat pasirodys lietuvių tautinių šokių grupė su choru.

K O L U M B I J A

* Iš Kolumbijos pranešama, kad ten yra daugiau kaip 500 lietuvių. Iš jų apie 200 gyvena Bogotos miesto zonoje, 220 — Medellino, 50 — Cali, o likusieji — kituose miestuose. Statistiniai duomenys: 98% yra katalikai, 80% vėdė, 25% yra įsitaisę labai gerai, 50% — gerai, 20% — vidutiniškai, 5% — silpnai, 99% turi darbą. Suorganizuotos bendruomenės su valdybomis Bogotos ir Medellino miestuose, organizuojama Cali mieste. Krašto valdyba sudaro kun. N. Saldūkas, kun. Tamošiūnas ir St. Sirutis, be to, į valdybą įeina nariai Bogotos ir Medellino miestų bendruomenių pirmininkai. Medellino mieste leidžiamas mėnesinis žurnalas "Kolumbijos Lietuvis". Kolumbijoje nevykcia jokia politinė partija ar grupė. Krašto valdyba yra nusistatę prieš bet kokią šios rūšies iniciatyvą.

ESTAI SUDARĖ EGZILINĘ VYRIAUSYBĘ

Tuo reikalu gautas toks pranešimas: "Iš estų šaltinių patirta, kad Stokholme sudaryta egzilinė Estijos vyriausybė: prezidentas A. Rei, ministras pirmininkas Sikkar, užsienio reikalų ministras buv. pasiuntinys Varma ir kt. Kai kurie estų slugsniai vyriausybės sudarymui nepritaria. P. Holberg, buv. Estijos karo ministras, kuris šiuo metu gyvena Kanadoje, netrukus vyks į Europą, kur jis bandys sukviesti penkių tarybą, kuri turėtų išrinkti Estijos prezidentą ir sudaryti kitą vyriausybę. Tuo būdu esąs pavojus, kad Estija galinti turėti tremtyje dvi vyriausybes".

Šveicarų "Neu Züricher Zeitung" Nr. 33 (1953.II.3.) rašo, kad toji Oslo mieste sudaryta, bet Švedijoje įsikūrusi estų vyriausybė sutiko jau pačioj pradžioj sunkumų. Švedų užsienio reikalų

ministerija Rei pareiškė, kad susidariusia tradicija Švedijoje įsikūrę politiniai pabėgėliai, kuriems suteikta prieglobos teisė, negali verstis jokia politine veikla. Tuo būdu ir estų egzil. vyriausybėi nebus leidžiama Švedijoje vykdyti kokias nors vyriausybės funkcijas, jei jos nariai nori pasilikti tame krašte. Estų egzil. vyriausybė, kaip pažymi "N.Z.Z.", buvo sudaryta Oslo mieste dėl to, kad Norvegijos vyriausybė nėra pripažinusi Pabaltijo valstybių inkorporavimo į Sov. Sąjungą. Švedų "Dagens Nyheter" sausio 31 d. taip pat patvirtino žinią, kad vietoj A. Rei estų emigrantai nori išsirinkti kitą valst. prezidento pavaduotoją, — tuo būdu estams gresia suskilimas, nes tada bus dvi vyriausybės. Paskutinis estų prezidentas Pats buvo 1940 m. suimtas ir išsiųstas į Rusiją, kur, nepatvirtintomis žiniomis, miręs.

TRUMPOS ŽINIOS

SVETIMIEJI APIE LIETUVIUS

Vatikano organas "L'Osservatore Romano" su įvairūs Romos laikraščiai ryšium su "valymais" Sov. Sąjungoj ir užimtuose kraštuose sausio 21-22 d. davė žinių apie "valymus" Lietuvoje. Taip pat visi jie pranešė apie dramatišką naują latvių pabėgimą per Baltijos jūrą į Švediją. Ryšium su "Tylos Bažnyčia" skirtu visoj Italijoje minėjimu Romos laikraščiai prisiminę ir Lietuvos kančias. Dienr. "Il Quotidiano" sausio 23 d. įsidėjo V. Mincevičiaus ilgą straipsnį apie katalikų persekiojimus Lietuvoje, pailiustruotą 3 fotografijomis. Tas pats dienraštis savo vedamajame plačiai palietė Lietuvą, suminėdamas išvežtų Lietuvos vyskupų pavardes ir įvairias apie tremtinius statistines žinias. Sausio 25 d. Italijos Katalikų Akcijos centr. pirmininkas savo vedamajame prisiminė taip pat lietuvių. Italijos laikraščiai, įsidėję statistinius duomenis apie persekiojamuosius, prisiminė taip pat bolševikų pripaūdą kenčiančius pabaltiečius. Ta proga buvo išleista keletas plakatų, kuriuose visur minima Lietuva ir kt. Pabaltijo valstybės.

AMNESTIJA DEZERTYRAMS

Britų vyriausybė amnestavo 10.400 karo dezertyrų, kurie pabėgo iš kariuomenės praėjusio karo metu. Ši amnestija paskelbta ryšy su įvyksiančia šiais metais karalienės karūnacija.

IŠ MUSŲ VEIKSNIŲ VEIKLOS

* Iš Amerikos pranešama, kad ALT nutarė kreiptis į JAV kongresą, prašydamas iširti Lietuvos okupaciją. Tikimasi, kad tam prašymui bus rasta palanki dirva, ypač naujajai JAV vyriausybei ir daugeliui senatorių bei kongreso narių vis aiškiau pasisakant už realią pagalbą bolševikų pavergtosioms tautoms.

Be žygių Vašingtone ir įspūdingo Lietuvos Nepriklausomybės 35 m. sukakties paminėjimo, ALTas yra taip pat užsimojęs šiemet sušaukti visuotinį Amerikos Lietuvių Kongresą.

* Lietuvos Laisvės Komitetas (su trumpintai LLK) intensyviną savo veiklą, derindamas ją su VLIKu, Lietuvos įgaliotų ministerių Vašingtone P. Zadeikiu ir ALTu, taip pat su Lietuvos išlaisvinimą remiančiomis organizacijomis ir kitais Vidurio ir Rytų Europos pavergtųjų kraštų egziliniams veiksniais. Komiteto pirm. V. Sidzikauskas, lankydamasis Vašingtone, aktualiuosius reikalus svarstė su min. P. Zadeikiu, su prof. D. Krivicku konferavo dėl Baltosios Knygos ir kt. Buvo sušauktas LLK prezidiumo pasitarimas su atvykusiais iš Čikagos ALTO vykd. komiteto nariais, gen. konsulu J. Budriu, Amerikos Lietuvių Informacijos Centro vedėja ir New Yorko ALTO pirmininku.

Lietuvos Laisvės Komiteto nariai J. Audėnas ir Pr. Vainauskas dalyvavo BALFO seime, be to, J. Audėnas — Amerikos Lietuvių Ukio Atstato Komisijos posėdyje. K. Bielinis padarė eilę pranešimų Detroito lietuviams. Dr. A. Trimakas pasveikino ukrainiečius jų tautinės šventės proga ir padarė pranešimą lietuviams ekonomistams. V. Vaitiekūnas baigė ruošti lietuvių medžiagą bendrajai Baltosios Knygos leidimui.

* JAV-bėse atsidedus studijuojamos Pabaltijo valstybių apsiungimo (federacijos) formos, kokios jos turėtų būti minimus kraštus išlaisvinus. Tam tikslui ten esą Baltijos komitetai yra sudarę specialias komisijas.

LLK nariai J. Audėnas ir Dr. A. Trimakas renka studijinę medžiagą Lietuvai liečiančiais ūkiniais klausimais ir dalyvauja vad. East European Inquiry posėdžiuose.

LLK taip pat prisideda prie VLIKo Vykd. Tarybos Informacinės Tarybos suorganizuotos radijo tarnybos (monitoringo) patobulinimo ir gaunamųjų iš okup. Lietuvos radijų žinių tikslesnio panaudojimo.

TARYBŲ LIETUVOS SPAUDOJE

Nepajudinamasis Bunokas

Duodame pažodžiui ir be komentarų sovietinio feljetono ištrauką iš 1952 m. "Tiesos" Nr. 270:

"Pirmutinis naujojo vedėjo įsakymas lieti kadras. Nepatinkamus žmones, kurie nevykdo jo įgeidžių, atleidi. Per devynis mėnesius Bunokas pakeičia 17 darbuotojų.

Paūšęs dirva, Bunokas ima veikti. Pavasarį jis sugalvoja daržininkystę užsiimti. Vieną ankštų pavasario rytą jis užveda tokią kalbą su Pakruojio namų valdybos valytoja Motiejūnienė:

— Tai ką, drauge valytoja, pavasaris?

— Pavasaris.

— Tai ką, daržus reikia apšodinti, bulves, svogūnus išauginti?

— Reikia.

— Tokiu būdu, — perėjęs į viršininikišką toną, pareiškia Bunokas, — atleikit pas mane daržovių sodinti.

— Ką darysi nenuejęs, juk viršininkas liepia. Ko gero dar atleis, — pagalvojo Motiejūnienė, — ir už aciū dirbo vedėjo darže.

Tai buvo pradžia. Kuo toliau, tuo labiau didėjo Bunoko ir jo žmonos Bičienės apetitas.

Pas vėžę Savicką vedėjas paprašo porą šimtų rublių. Girdi, atsilygink už tai, kad gali gerai uždirbti. O priešingai... Darbininkui aišku, jog — tai reikiška netekti darbo.

Zinkevičius ir Skikas remontavo komunalinį namą M. Melnikaitės gatvėje. Kai pagal sutartį vyko atsiskaitymas, Bunokas iš darbininkų nusuko 800 rublių.

Dar vienas faktas. Rajono vykdomasis komitetas patvirtino komunalinių namų remonto planą 1952 metams. Remontuotinių objektų skaičiuję buvo ir namas vienybės aikštėje.

Kartą prie šio objekto susitiko dvi asmenybės — Bunokas ir namų valdytojas Žiedas.

— Neblogas gali išeiti tas butas, — autoritetingai pareiškė vedėjas.

— Du, — pataiso jį Žiedas, — man ir jums, draugas viršininke.

Vienminčiai sudaro sanderį.

PAVERGTOJE TEVYNEJE

Bolševikai ištremia Pajūrio (Šilalės valsč.) kleboną, Kun. Klemensą Arlauską

"Tai buvo 1947 m. liepos mėnuo. Pėsčia atkeliavau netoli Pajūrio ir čia jėgos ir kojos atsiskakė toliau tarnauti. Jau keli mėnesiai buvau kelionėje — vis raskdavau gerų žmonių, kurie nepaigalėdavo maisto ir pastogės. Dirbti negalėjau, todėl ilgai niekur nepasilikdavau, be to, žmonės bijojo rusų, kurie juos persekiavo už vokiečių šelpimą ir priglaudimą. Būdama 64 metų amžiaus ir dvejus metus badavusi, žinojau, kad niekam nebuvau reikalinga, tik giltinei...

Sėdėdama kartą pagriovyje ir beveikdama, pamačiau žmogų dviračiu atvažiuojant. Pradžioje pamaniau, kad tai milicininkas, norėjau keltis ir bėgti, bet kojos atsiskakė klausyti, ir aš pasidaviau Dievo valiai. Ir koks buvo man džiaugsmas, kai pamačiau nulipant nuo dviračio ir man šypsantis senyvą kunigą, kuris kažko lietuviškai mane paklausė. Aš atsistojau ir puolau bučiuoti jam ranką, pati nežinau ką vokiškai kalbėdama. Mano nustebimui, klebonas prakalbo puikia vokiečių kalba ir pasakė, kad jis esąs Vokietijoje studijavęs, todėl mokas gerai vokiškai. Jis man liepė eiti pas jį į kleboniją, o pats zadėjo greitai sugrįžti, kai tik sutvarkys reikalus Šilalėje. Grįžęs liepė man jaustis kaip namie ir gerai atsigauti. Savo giminaitei liepė duoti man drabužių. Iš savo vaistinėls atsinešė vaistų ir, pats atvyniojęs žaizduotas mano kojas, ištepė jas kažkokia mostim. Ant rankų turėjau egzėmą, — jas taip pat ištepė.

Po kelių savačių pamiršau, kad esu čia svetima: visi mane čia mylėjo, ir aš juos visus pamilau labiau, negu bet ką anksčiau. Klebonas liepė man vis saugotis, kad niekas pašalinių nepastebėtų mano čia buvimo. Patarė ir bažnyčioje nesirodyti, nors vistiek kelis kartus buvau pasimelsti ir Dievui padėkoti.

Klebonas kun. Arlauskas buvo puikus žmogus. Jis pats viską dirbdavo, niekuomet nepakeldavo balso ir visiems padėdavo. Jis mylėjo visus ir jį visi. Tai, matyti, nepatiko bolševikams. Nebūdavo dienos, kad jie, atvažiuavę, neįskotų pas jį kokių nors priekabių: kodėl bažnyčioje vakarais žvakės dega, kodėl klausoma išpažinių ir vis kodėl kodėl... Jei pirmuoju atveju įtardavo jį

signalizuojant partizanams, tai antruoju sakdavo, kad išpažintį naudojasi slapties planams su partizanais išdirbti. Tačiau didžiausios neapykantos susilaukė, kai atsiskakė kapinėse leisti palaidoti partizanų sulikviduotus 4 komunistus ir NKVD šnipus.

1949 m. vasario 6 d., kaip visuomet, pats klebonas patikrino, ar visos klebonijos durys gerai uždarytos, ir jau rengėsi eiti. Buvo, maždaug, 12 val. nakties, kai išgirdau sunkvežimio burzgimą. Šunės ėmė loti, o po kelių minučių šautuvų buožėmis buvo pradėta smarkiai daužyti didžiausias klebonijos duris. Nujaučiau, kad turi įvykti kažkas negero ir pati nebežinojau, ką bedaryti. Šiaip taip apsiirengusi, nubėgau į prieškambarį, kur jau radau visą šeimyną ir 12-kos enkavedistų su automatiniais šautuvais apsuptą kleboną. Jie visai jį plūdo, tik aš nesupratau jų žodžių, ir vis kažiojo kumštėmis jam po nosimi. Vienas iš jų tuojau nutraukė kunigui nuo kaklo kryžių, o kiti išsisklaidė po visą kleboniją "daryti kratos". Visos knygos, religinės ir kitos, buvo sunėtos ir krūvų, taip pat bažnytinės vėliavos, kurios buvo plėšomos ir spardomos. Vienas atsinešė surastus 8000 rublių ir vis šaukė: "Partizanai, bėdita...". Ir t.t. Klebonas į visa tai šūriėjo kiek išbalęs ir nieko nesakė. Jo veide nesimatė baimės.

Kai enkavedistų siautėjimas kiek aprimo, jie pradėjo tardyti, bet aš nesupratau, — tada nusikeikę paliko mane ramybėje. Vėliau jie pareikalavo, kad būtų pagaminta valgyti ir parūpinta degtinės. Kai viskas buvo paruošta ir sudėta ant stalo, enkavedistai susėdę prie jo, pasikviesdami ir kleboną — "paskutinės vakarienės". Klebonas tačiau nieko nelietė iš valgių ir gerimų, o raudonieji "nugalėtojai" abiem rankom kimšo viską į burną, vis užplūdami degtine. Kelis kartus, pasityčiodami, visi sustoję gėrė "į klebono sveikatą".

Jau buvo geroškai išaušę, kai pasibagė raudonųjų naktinė orgija. Klebonui buvo leista pasiimti, kas būtiniausia iš maisto ir rubų, ir jį išsivežė. Šiaip daugiau niekas tuo metu iš klebonijos nebuvo išvežtas.

Vėliau girdečiau, kad klebonas Arlauskas rašė iš Sibiro ir skundėsi savo žiauriu likimu. — baigia pasakojimą vokiečių, braukdama nuo skruostų gausiai riedančias ašaras... (Vok. Kr. V-bos, Inform.)

Kruoja vandens, — Bunokas nepajudinamai sėdi komunalinio ūkio skyriaus vedėjo kėdėje...

Kas per jėga jį palaiko?

Tai nelengva išaiškinti. Bet žmonės šneka, jog Bunokas turi daug įtakingų užtarėjų. Kad ir kaip tai keista, bet jų tarpe yra rajono komiteto sekretorius drg. Norvaisa. O Bunokas nenori likti nedėkingas. Įtakingiems žmonėms jis butus reikia ar nereikia remontuoti po du tris kartus, kai kiti negali ir vieno karto prisipažinti.

Taip ir toliau Bunokas darbuojasi, tik pyksa, kad jį kritikuoja ir neleidžia jam ramiai dirbti.

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS MINEJIMAS PER "AMERIKOS BALSĄ"

Šių metų Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo šventė buvo paminėta per "Amerikos Balsą". Vasario 16 d., 16 ir 21 val. vid. Europos laiku, buvo sugiedotas Tautos Himnas. Programą atliko New Yorko — New Jersey lietuvių choro dalyviai Irena Vėblauskienė, Ona Vilmonytė ir Pov. Labanauskas.

Be to, sveikinimus ir pranešimus Tautai per "Amerikos Balsą" tuo pat. laiku perdavė Lietuvos Laisvės Komiteto Pirmininkas Vacl. Sidzikauskas, "Amerikos Balso" lietuvių tarnybos vadovas K. R. Jurgėla, gen. konsulas Jonas Budrys ir Amerikos Lietuvių Bendruomenės pirmininkas prel. Jonas Balkūnas.

Pažymėtina, kad šias informacijas, su iliustracijomis gavome iš JAV-bių konsulato Sydnejuje.

* Suma'roje potvyniai padarė nuostolio už £2 milijonus. Potvyniuose žuvo 80 žmonių.

* Šių metų vasario mėn. 23 dieną į Adelaidę atvyko naujas Pietų Australijos gubernatorius Sir Robert George.

* Rytų Vokietija bando auginti šunis ilgais plaukais, kuriuos ji vartos vietoj vilnos.

* Dr. R. Hawley, kuris yra Amerikos chirurgijos instituto direktorius, pareiškė, kad jam darosi tiesiog bėsis, nes daugybę operacijų Amerikoje daroma visai be reikalo, kadangi tai yra geras uždarbis.

Redaguoja P. Pusdešis

ŠV. KAZIMIERAS

Yra daug garsių vardų Lietuvos istorijoje, daug garbingų kunigaikščių ir didikų, tačiau tik vienintelis iš jų ne kardų, ne gaisrų pašvaistėmis, bet savo švento gyvenimo pavyzdžiu įrašė savo vardą neišdildančiomis raidėmis netik mūsų tautos ir Bažnyčios istorijose, bet kiekvieno lietuvių širdy.

Didysis Vytautas praplėtė Lietuvos sienas nuo Baltijos ligi Juodųjų jūrų ir savo kardu privertė lietuviui paklusti to laiko Lietuvos priešus, taip šv. Kazimieras savo šventu gyvenimu prasiūmus virš minios ir priartėjęs prie Dieviškojo Sosto, savo pavyzdžiu praplėtė mūsų religinius horizontus, ir žmums, ir ji žvelgiant, dabar lengviau surasti tikrąjį kelią gyvenimo klystklauose ir pagundų voratinkliuose.

Jau tokia mūsų tautos laimė, kad daugelį mūsų istorijos garsių vardų nori pasisavinti vieni, ar kiti mūsų kaimynai. Kazin, ar kaimynai šiandien šv. Kazimiero neskaitytų savo šventuotų, jei pop. Leonas X 1602 metais, paskelbdamas Kazimierą šventuoju, nebūtų tuo pačiu suteikęs jam Lietuvos Patrono titulą. 1948 metais dabartinis popiežius Pijus XII-asis savo birželio mėn. 11-tos dienos raštu šv. Kazimiero lietuviškumą dar kartą patvirtino, paskelbdamas jį visos Lietuvos Jaunuomenės Ypatinguoju, Danguje esančiu Globėju pas Dievą.

Šv. Kazimieras gimė 1458 m. Krokuvoje karaliaus Kazimiero ir jo žmonos Elžbietos šeimoje. Jo tėvas buvo grynus lietuvis — Jogailos ir Alšėnų kunigaikštystės Sofijos sūnus, motina — Austrijos habsburgų atžala. Išaugęs nuo laiko garsių mokytojų mokomas, ir būdamas gabus, jis anksti išėjo į politinę areną. 13-kos metų sulaukęs jis motinos Elžbietos buvo pasiūstas užimti Vengrijos sostą, bet šis žygis jaunam Kazimieriui nepavyko. Nusivylęs politinė karjera Kazimieras pradėjo savarankiškai tvarkyti valstybės administraciją ir karaliaus išdą. Paskutinius penkerius savo amžiaus metus jis praleido Vilniuje tvarkydamas Lietuvos kanceliarijos reikalus. Lietuvos meilė vertė jį išprašyti iš tėvo, kad šis specialiu dekretu sulaukėtų rusų provokacijų veržimasi į Lietuvos sritis. Persidurbimas, griežtas asketinis gyvenimas ir įjaušinimas dėl negeročių valstybės ir dvaro gyvenime, anksti palaužė jo fizinę jėgą. Jis suserga džiova ir sulaukęs vos 24 metų miršta lietuviškame Gardine 1484 m. kovo mėn. 4 d.

Tai tokia trumpa šventojo biografinė — šalta ir pračios dulkėmis kvepianti, kaip ir visa istorija. Bet pabandykite nupūsti tas laiko dulkes ir į jo gyvenimą įvelgti giliau, pajieškoti jo šaltinių, kuriuose šv. Kazimieras užsigrūdino ir, kaip mitologijos Achilas, pasidarė nepažeidžiamas pagundų, nepalaužiamas ir nelinkstantis žemės vilionių sūkuriuose.

Ne kas kita, tik didžiulė ir valinga Dievo žmogaus ir Tėvynės meilė buvo tais trigubais sparnais, kuriais šv. Ka-

zimieras iškilo virš laiko ir priartėjo prie dangiškos palaimos aureolės.

Apylaidėję karaliaus rūmų aplinkoje sunku išlikti santūriam ir nesuviliotam pasaulio gundymu, tačiau šv. Kazimieras ir čia mokėjo aiškiai įžiūrėti tas dvi Sinajaus kalne kadaise Mozei Dievo duotas akmenų plokštes, ir 10 Dievo įsakymų buvo vieninteliai ramsčiai, į kuriuos pasilaikydami jis išsilaikė nenuslydęs šlaidžiais pagundų laiptais žemyn. Karaliaus dvarui ilsinintis, jis maldoje praleisdavo naktis — ligi ryto aušros, ligi visiško nusilpimo. Kartais nakties sargybiniai rasdavo jį nusilpusį, priglaudusį galvą prie bažnyčios durų. Ypatinai šventasis būvo pamilęs Dievo Motiną Mariją. Ligi šių dienų išlikęs šv. Kazimiero Marijai parašytas himnas "Omni die die Maria" rodo su kokia kūdikiškai nekalta širdimi jis buvo atsidėjęs į šią nekaltybę ir tyrumo motiną. Ir todėl, kad to laiko gydytojai, norėdami, jį supratimu, pataisyti pašlijusią sveikatą, patarė jam vesti, šv. Kazimieras dėl Marijos mėlės tai atsisakė įvykdyti, nes jis pats priklausė daugiau dangui, negu žemei, nes žinojo, kad čia tik trumpas pereinamasis laikotarpis, o amžinybė laukia tik tenai — danguj.

Pagalvokime, ar mes šiandien mokame taip kirsti mėlįstis, kaip meldėsi šv. Kazimieras? Kuris iš mūsų šiandien taip mylime Dangiškąją Motiną Mariją, kad visuose savo reikaluose kreiptumės į ją įieškodami paguodos ir suraminimo bei dalindamiesi patirtu džiaugsmu? Mes į šią svetimą Australijos žemę tikrai remiamės daug tvirčiau, negu į dešimtį Dievo įsakymų, mūsų "aš" ir pinigais ant mūsų altorių iškeltas aukščiausias Kristaus kančias, nes mūsų tikėjimas šalia mūsų, bet ne mumyse; mes esame beįdžiūstai šaltiniai, nes nemokame maldoje palaistyti savo sielų Sacharės dangaus malonių lašais; mes nenorime šventųjų gyvenimo pavyzdžiais iškelti savyje tą prometejišką tikėjimo ugnį, ir vietoj stipriausio save pririšę prie Petro uolos, mes sąmoningai stengiamės atsipalaiduoti nuo visokių priklausomumų, kad tik būtų daugiau laisvės mūsų prigimčiai, kad tik būtų laisvės mūsų egoistinės kasis "aš". Tuos liūdus faktus turime konstatuoti ir šiandien, minėdami tą šventąjį, kuris yra kaip tik kitokio tikėjimo, kitokio religingumo pavyzdys.

Is šv. Kazimiero galime pasimokyti ir žmogaus — artimo meilės, kuri šiais laikais turėtų būti mums ypatingai aktuali, nes kada žmoniškumas jau liko tokia tuščia fraze, kad jo apasaltais drįsta save skelbti net Rusijos komunistai, tada reikia bent mums katalikams tą žmoniškumą išnešti skaidriai vėliava vėl į gyvenimą ir iš begastinės žarijos vėl įpūsti tą artimo meilės ugnį, iš kurios, kaip Kristus yra pasakęs, pasaulis turi pažinti, kad mes esame Dievo vaikai. Žinoma, mums nebūtina save plakti, nešioti kūną raizgancia ašutine ar į batus pilti žvyrą, kad tas fizinės kančias galėtume aukoti už kitų

žmonių nuodėmes, kaip tai darė šv. Kazimieras, — čia jau herojiškos artimo meilės pasireiškimas, tačiau mes kiekvienam žingsny, kiekvienoje aplinkoje rasim milijonus progų parodyti artimo meilę, savo kitą užjaučiančią širdį, tik turėkime bent mikroskopiško noro. Ypatinai dabartinėse sąlygose, kada mes pabirame po pasaulį ir didesnėmis, ar mažesnėmis grupėmis išsisklaidėme svetimų šalių miestuose, rodos, tokios grupės lietuvių turėtų jaustis viena šeima, turėtume stengtis vieni kitiems padėti, vieni kitus suprasti, o jeigu šiandien tarpe mūsų to nėra, tai tik todėl, kad mumyse nėra tos artimo meilės, kurią savo gyvenimo kilnių pavyzdžių mums rodo šv. Kazimieras.

Be kitų stebuklų, užrašytų šv. Kazimiero kanonizacijos byloje, randame ir tą, kad jis po savo mirties kartą yra pasirodęs ant balto žirgo lietuvių kovų su rusais metu prie Polocko. Jis pervedęs lietuvių kariuomenę per Dauguvos upę ir tuo nulemęs kautynes su galingsniu priešu. Šis jo paslaptinis pasirodymas liko įamžintas mūsų valstybės emblemoje — Vytyje, kur šv. Kazimieras vaizduojamas ant balto žirgo, su virš galvos pakeltu kardu. Tėvynės rūpesčiai visą laiką nebuvo jam svetimi ir gyvam esant. Tėvas su Lietuvos priešais kariavo kardu, o šv. Kazimieras prie jų kovų prisidėdavo malda, nes kardą paimiti ir rankas jis buvo dar per jaunas, o vėliau per silpnas. Jo rūpinimasis Lietuvos reikalais, o vėliau stebuklingas pasirodymas kovoje, legendomis apipintas išliko gyvas mūsų tautoje, ir tikima, kad jis dar kartą Lietuvai sunkiu momentu pasirodys ir vadovausis išsilaisvinimo kovose. Gal tuo tikėjimu sildo savo šalančias viltis ir šiandien Lietuvos miškų partizanai, o gal juose atbunda šv. Kazimiero dvasia?

Jeigu Tėvynės meilė šventąjį dar kartą sugrąžino iš dangaus ginti mūsų kraštą nuo priešų, — nebus pertoli ir mums iš Australijos grįžti, kada Tėvynė savo pantių nuspaustomis rankomis mus grįžti pamos. Tik neleiskim primesti mumyse tai Tėvynės meilės ugnį, tikėkime, kad Lietuva kelsis, ir kartu su mumis Vytyje į ją sugrįs ir šv. Kazimieras ir jo paveikslas jau niekas nenukabinės nuo mūsų sienų, nes mes jį būsim išsaugoję savo patrijotiose siclose, savo lietuviškume.

KRISTAUS MOKSLO ŠVIESOJ
UZGĖSUSI KINO ŽVAIGZDĖ

Paskutinį savaitį JAV ir viso pasaulio laikraščiuose didžiausia sensacija nuskambėjo žymios kino artistės June Haver pavardė, kuri vasario 10 d. įstojo į kat. vienuolyną.

Kas galėjo taip paveikti šią 26-ųjų metų gražuolę, gaunantią savaitėje algos 3,000 dolerių? Žurnalistai užpuolė jos tėvą, kuris pagaliau tą paslaptį atskleidė. Tėvas papasakojo, kad "žvaigždės" motina ir jis pats esą presbiterionų tikėjimo, bet dukrelė dar esant mažai į jį persiskyrė. Mažoji June giliai pergyveno šią šeimos tragediją ir nusprendė užaugusi rasti tokį tikėjimą, kuris draustų divorsus — šeimos skyrybas. Vėliau, išstudijavusi eilę konfesijų, rado tai, ko ieškojo Kat. Bažnyčioje.

Būdamą 16 m. amžiaus perėjo į katalikų tikėjimą. 1949 m. susižiedavo ir ruošėsi vestuvėms, bet jos sužadėtuonis prieš pat jungtves mirė. Norėdama likti ištikima savo išpažintam tikėjimo principams — šeimos nesuardomumui, dabar apsisprendė už asketinį vienuolyno gyvenimą, nors jaunikį ir dabar jai netrūktų.

KLAUSO DAKTARO

Jonas pastebėjo savo draugą baigiantį tuštinti ketvirtą butelį šį vakarą: — Klausyk, ar pasiutai, juk gydytojas leido tik po stiklinuką į dieną.

— Eh, neikiš savo nosies... Aš tik po vieną išgeriu už dieną. Šitas yra už 2001 metus balandžio 4 dieną!

MODERNIŠKA IŠMINTIS

* Niekas nedaro tiek mielo atsiminimo apie praeitį, kaip blogi nuotykių.

* Niekas ju neprivers pakęsti girnuokliaujančių kaimynų, jeigu patys jiems nepadėsite išgerti.

* Jeigu kam reikia laikytis dietos — tai antra dietos diena bus lengviausia: dieta bus jau baigta.

* Moteris, kuri mėgsta kitas moteris, yra visiškai nenormali.

LIUTAI REPETUOJA

New Yorke vienas cirkas treniravo du liūtus vienai biblinei filmai. Liutai buvo mokomi šokinėti tarp žmonių minios. Spektaklio metu abu liutai išrūko iš narvų ir pasileido šokinėti tarp 5.000 publikos, kuri buvo visiškai patenkinta ir kitą dieną grįžus reikalavo cirko direktorių "to paties liūtų numerio".

E. KACINSKAS — JUBILIJATAS

Prasiskleidžia uždanga... Ryškėjantis šviesos spindulys išsklaido praeitį dengiančias miglas, ir scenoje, kanklių skambėjimui lydin, subyloja godas godeles Šarūno žygių įkvėpėjas vaidila Rainys — Enrikas Kačinskas...

Vakar uždangai pakilus mus jaudino Varpu žadindamas "Kelkite!... Kelkite!...". V. Kudirka — E. Kačinskas... Rytoj jis atkurs scenos šviesoje mūsų vargo dainių A. Strazdelį...

Poryt vaidins Helmarą "Norėje", toliau Chlestakovą "Revizoriuje", žydą "Tvane", Vurmą "Klastoj ir meilėje", arba Dickenso "Varpuose", Moljerio "Tariamajame ligonyje", Vaicūno "Patriotus" ir... o, ilga, ilga E. Kačinsko įvairiaspalvių vaidmenų filmą, sukurta 30-ties vaidybos meno kūrybos metų bėgyje.

Betgi buvo laikas, kada prasiskleidė Enriko gyvenimo uždanga. Ir tai įvyko lygiai prieš 50 metų Žemaičių Žemėje.

Geros laumės (anot tos pasakos) lėmė, kad jau po 20-ties metų Tautos Teatro ir "Vilkolakio" scenoje sušviestų vienas didžiųjų mūsų aktorių. O gal ir didžiausias, nes E. Kačinskas yra atsisotęs priešaky kitų ne tik kaip talentingas vaidila, bet ir kaip nuolat naujų kelių ieškotojas ligi šiol neišsprendė ir į teorijas ir dogmas neįspraus-tame vaidybos meno kūrybos procese.

Jubilato nuėitas meno kelias ir lietuviškame teatre nuveikti darbai tiek dideli, tiek platūs ir įvairūs, kad jų nusakymas, apibūdinimas ir vertinimas jau pereina į specialų studijų ir monografijos sritį. Šiandien paminėjime so-lenizantą nors trumpomis mintimis.

E. Kačinskas nėra cilinis gabus aktorius (tokių ne vieną turėjome), bet tikras artistas — meisteris ir, kartu, šimtaveidis vaidila. Jo sukurtų vaidmenų galerija (jei taip galima pasakyti) mirga įvairiomis varšomis ir niuansais; jo vaidmenys ne tipai, bet charakteriai, dažnai išsamesni, giliau pajauti ir išreikšti, nei pats aktorius yra pavaizdavęs. Tad ir nenustatbu, kad kiekviename veikale, kiekviename vaidmenyje E. Kačinskas visada kitas, naujas nematytas, ir visada savaimingas ir įtikinąs.

Jis buvo ir yra ištikimas aktorius — kūrėjo principams. Vaidilos menas jam ne amatas, get gyvenimo prasmė. Ieškodamas teatre tik meniškos atmosferos, kurioje tikras aktorius tegali būti gyvas, jis ne kategorijomis ar premjerų titulais rūpinosi, bet ėjo ten, kur numanė rasiąs tą atmosferą. Tad ir matome jį, palikus Kauną, Klaipėdą, vėliau Vilnių, žodžiu, ten, kur teatras buvo pasiūvęs eiti kūrybinio keliu, o ne sausai, profesionališkai spektaklius ruošti, kuo pasižymėjo Kauno dramos teatras, kai is jo pasitraukė A. Sutkus ir A. Oleka — Dilinskas.

E. Kačinskas tikras menininkas — kūrėjas galis ir mažiausį vaidmenį (teksto atvejų) paversti dideliu, ir didelį vaidmenį išbaigti iki galimo. Ir, kas ypatingai svarbu ir vertinga kiek-

DAILININKO VACLOVO RATO
PASISEKIMAS

Dail. Vaclovas Ratas gyvena Perth, Vakarų Australijoje. Be savo kasdieninio darbo jis nenustūmė į šalį ir kūrybinio genijaus. Prieš porą savaitių dail. Ratas turėjo progos pergyventi malonių valandų. Mus pasiekė žinia, kad Vakarų Australijos Muziejus Meno Galerija nutarė pirkti jo keturis paveikslus: "Esplanade", "The Ravens", "The Hunt" ir "Scarborough Bus". Išskyrus "The Ravens" trys pastarieji yra patys naujausi dail. V. Rato kūriniai — medžio graviūros ruošimai šių metų liepos mėnesį meno parodai Perth, kuriai jau prieš metus išnuomotos patalpos miesto centre.

Cia tenka pastebėti, kad W. A. Muziejus Meno Galeriją bendrai labai retai ką perka. Gal todėl, kad pirkimo ceremonija labai komplikatoria: pirkimą sprendžia visa taryba, kurią sudaro net 14 asmenų ir ji renkas 2-3 kartus į metus.

Dail. V. Ratui teko garbė pirmam iš lietuvių dailininkų atidaryti W. A. Meno Lobyno duris ir pro jas įkisti išskart net 4 lietuvių dailininko kūrinius.

Pažymėtina, kad dail. V. Ratas dalyvauja net su 15 savo paveikslų ruošiamose šių metų balandžio mėnesį "The Rochester Memorial Art Gallery" (USA) lietuvių grafikų parodoje. Liepos mėnesį, kaip jau minėta, dail. V. Ratas turės parodą Perth, o vėliau numato aplankyti Sydneį ir Melbourną.

ŽINO IŠ PRAKTIKOS

Suaugusių mokykloje buvo užklaustas vienas mokyns, ar jis supranta ką reiškia žodis "extravagancija". Mokyns labai įsižeidė:

— Kaip jūs manotė, ponas mokytoja, ar aš niekuomet nebuvau vedęs, kad šito nežinočiau?...

viename vaidmenyje, nors jis būtų ir šimtą kartą vaidinamas, visada jis tobulas, tarytum atsinaujinęs, atseit, kūrybingas, o ne nučjęs plokštumon, mechanikai bekartojas tai, ką pirmame spektaklyje sukūrė.

Gausiame jubilato spektaklių lobyne vaidmenys kaitaliojasi nuo kaimo berno ėjpinančio armoniką iki karališką karūną dėvinčio, bet jeigu mėgintume jo kūrybą išprausti į meno srovių rėmus, jį tiktų priskirti prie impresionistų, nes ir jo darbe matome meniškąją valią išorės pasaulio įvairių išpučių visumos atranką ryškinti ir pabrėžtinai įprasminėti.

Kiekvieno teatro visiems kolektyvo nariams yra privalomas ir būtinas drausmingumas, susiklausymas ir darbštumas. Tai sąlygos, kad teatras galėtų kūrybiniai augti ir tobulėti. E. Kačinskas ir šiuo atveju yra vienas gražiausių pavyzdžių.

Jubilatas daug plūs ir dailiosios literatūros interpretacijos dirvonuose. Tai nėra jau taip paprastas ir lengvas darbas, kaip kad tūlam atrodytų. Dažnai sunkesnis, nei kurį vaidmenį paruošti, nes čia tik žodis, ir viskas tik per žodį. Bet ir šioje srityje E. K. yra pasiekęs meistringumo tobulybę.

Jei šiandien mes turime savo tarpe E. K. toki, o ne kitoki, tai visgi reikia atiduoti atitinkamą duklę buv. Tautos Teatro studijai ir jos vadovui A. Sutkui. Iš ten jubilatas išsinešė idealaus aktoriaus ir teatro supratimą ir vertinimą. Ir žingsnį, kad ideali teatrinė pasaulėžiūra jį ir šiandien tebūdi.

Siuo metu jubilatas duoną uždirbdamas rusų dramos teatre New Yorke, visgi visa siela yra lietuviškos visuomenės tarpe, dalyvaudamas įvairiose JAV vietovėse ruošiamuose koncertuose su prozos ir poezijos kūryba. Tenka nūgirsti, kad net dramos studijoj yra pasiūvęs dirbti, kad tuo būdu išugdytų naują kultūringų aktorių kartą. Taigi ir tremtyje jis nesumaterialėgo kaipo žmogus, ir nenublėso kaipo artistas — menininkas.

Ir šį vakarą, kaip daugelyje per 30 metų...

Užsiskleidžia uždanga paslėpama vizijų pasauli... Gėsta šviesos salės... Žiūrovai skirstosi kas sau. Vienas po kito pasineria tamson didžiuliai teatro langai. Negreit prasiveria užkulisio durys; pro kurias išsilenka vienišas žmogus; visada veik paskutinis, ir eina tarytum vis dar susikaupęs, vis dar tebegyvenantis kitu gyvenimu, o gal analizuojantis prieš valandėlę išgyventąjį, tą ne žemiškąjį...

Taip buvo Kaune, Klaipėdoje, Vilniuje...

Taip yra šį vakarą New Yorke... Tarytum kuri mistiškioji būtybė jis su savo kūrybinio pasauliu skiriasi sunkiai ir visada vienišai.

Jis ir yra vienišas, nes jis artistas Enrikas Kačinskas.

J. Gučius

Mokslo naujienos

ISRASTAS NAUJAS KATARAKTŲ
GYDYMO BUDAS

Senatvėje dažnai žmonės apanka, nes jų lėsiuko apvalkalėlis, kuris keičia jo iškilmą (akomodacija) ir kuris šiaip jau esti permatomas, kaip stiklas, — pasidaro pieno spalvos ir sutrikdo regėjimą. Per pabalusį lėsiuką akis nemato. Tada gydytojai paprastai daro operaciją — išpjauja tą lėsiuko apvalkalėlį ir lėsiuką palieka nevaldomą. Po tokios operacijos akis mato, bet tik tai tam tikrame nuotolyje, nes lėsiukas nebegali akomoduoti, t.y. — nebegali prisitaikyti prie skirtingų nuotolių.

Dabar, kaip pranešama, Anglijos gydytojai išradė būdą lėsiuko apvalkalėlį pakeisti dirbtiniu, o tas jau leidžia akiai akomoduoti. Šis išradimas yra labai svarbus, nes daugeliui senų žmonių atstato regėjimo padėtį.

PERVERSMAS ŠALDYTUVŲ
SRITYJE

Dabar žmonės naudoja elektrinius šaldytuvus, kurie konservuoja maistą nuo gedimo, ypač — nuo puvimo. Dabar pranešama, kad Amerikos atominiai mokslininkai yra išradę atominių šaldytuvų, kuris ne tik maistą konservuoja, bet jį dar pagerina — padaro radioaktyviu.

Atominių šaldytuvų dabar naudojamas kobalto užtaisais, kuris veikia visus metus. Bet tai yra tikrai pradžia šioje srityje. Ateityje numatoma, kad atominiai šaldytuvai bus padarytas tobulėsnis.

Nepr.Liet.

* Japonijos laivų statybos bendrovė "Harima Shipbuilding Co" paskelbė, kad šių metų kovo mėnesį jie užbaigs 28.000 tonų talpos tanklaivį.

Visur visaip

NUO KO DAUGIAUSIAI KENČIA
VYRAI

Amerikos vedusių vyrų sąjungos pirmininkas pareiškė, kad moteris, kuri turi mažiau negu 50 blogų ypatybių, yra "beveik nesutinkama". Šios sąjungos nariai davė atsakymus į anketas, kuriose buvo prašoma išvardinti 200 dažniausiai pasitaikančių žmonės netaktų. Patys svarbiausi ir pagrindiniai skundai prieš žmonas buvo:

1. Žmonos visada šaukia "tėtė" nuhausti vaiką už nusikaltimus ir tuo būdu tėvas tampa "vilku", o mama lieka švelni ir maloni.

2. Žmonos visada išgeria visą kavą ir arbatą, ir šaldytuve niekad nepalieka valgyti vėlai grįžtančiam vyrui.

3. Moterys išmeta įvairius popierius ir laikraščius, kuriuos laiko jos vyrai.

4. Jos triukšmauja, kai vyras nori nusipirkti moderniškiausius žvejojimo ar golfo įrankius, o pačios perka 10 kartų brangesnes sukneles.

ŠIOKIOS TOKIOS LENGVATOS
MOTERIMS

Melbourne vienas unijos pirmininkas pasiūlė Federalinei Vyriausybei projektą išmokėti visoms šeimini-

kėms, kurios turi vaikų, po £10 metams, tuo būdu jas įgalinti turėti bent savaitę metuose atostogų. Šiais pinigais ji galėtų apmokėti moteriai, kuri liktų savaitei jos vietoje. Pagal statistiką namų šeiminiškė dirba 80 valandų savaitėje. Ji padaro 3.000 mylių per metus bevaikščiudama namų ruošoje, ir tuo laiku suplauna mažiausiai 32.000 indų. Ištekėjusios moterys savo gyvenime praleidžia septynis metus laiko virimui ir paruošia apie 55.000 pietų — vakarienių, Taigi, reikėtų kaip nors susitvarkyti, kad moteris galėtų dirbti, jei ne 40 valandų, tai bent 50 valandų į savaitę.

PRAKTIŠKA MOTERIS

Ponia Humphries, kuri gyvena Anglijoje, pareiškė, esą jai vistiek, kad vilnų kaina gali pakilti 10 kartų. Ji turi baltą kudlotą šunį, kurį šukuoja kiekvieną dieną ir renka iš jo išskuotus plaukus. Šiuos plaukus ji pati suverpia. Šitokių "vilnų" per metus ji prirenka 3 megztukams.

PASIEKĖ TIKSLĄ

— Kai aš buvau mažas berniukas, tai aš svajoju tapti garsiu piratu, — pasakojo advokatas savo klientui.

— Tai ką, žiūrėk, imk taip ir pasieki!... — nustebo klientas.

Arch. Vytautas Zemkalnis

Jo 60 metų amžiaus sukaktį minint.

Liūdnos ir niūrios lietuvių tautai šimtmetinės nakties glūdomos pabaigoje, 1893 vasario 26 d., Linkačiuose, Lietuvoje, Česlavos Lukosevičiūtės ir Gabrielio Landsbergio — Zemkalnio (vėlesnio Lietuvos Teatro kūrėjo) šeimoje gimė sūnus Vytautas. Mokydamasis Vilniaus ir Rygos gimnazijose, Vytautas tampa aktyvus lietuvių jaunimo būrelių ir organizacijų dalyvis. Dvylikos metų būdamas, Vytautas kartu su Juozu Vileišiu, Alekna, Gruodžiu, Kaziu Kepalu, dr. Svytu, Jablonskiu, Slapščinsku, Klungevičiumi, Jablonskyte ir kit. 1905 m. — Revoliucijos metais — organizuoja Vilniaus lietuvių moksleivių draugiją. Baigęs gimnaziją, Vyt. Zemkalnis nuo 1913 — 1916 metų studijuoja Architektūrą Rygos Politechnikos Institute, kartu gyvai reikišias ir lietuviškoje veikloje. Jis yra studentų draugijos "Viltis" narys, dalyvauja Šiaulių gegužinėse, kurios tuo metu buvo slaptos lietuvių veiklos konferencijos, taip pat Mokslo Draugijos suvažiavimuose Vilniuje.

Neapiklausomybės kovų savanoris.

1916 m. Vyt. Zemkalnis buvo mobilizuotas rusų kariuomenės ir joje teko jam išbūti ligi 1918 m. Tais pačiais metais grįžta į Rygą ir įstoja į Baltische Technische Hochschule. Neilgai čia tenka studijuoti, nes parpojo Vyt. Zemkalniui besikuriantis Lietuvos reikalai, jos laisvės kovos. Atvyksta į Vilnių ir 1918 m. lapkričio 27 d. įstoja į Lietuvos kariuomenę. Komandiruoja jame į Alytų, kur paskiriamas Gedimino Pulko pirmuoju Lietuvos kariuomenės būtininku. Iš Alytaus atsaukiamas į Vilnių ir paskiriamas Krašto Apsaugos ministerio adjuntantu. Ir dabar atgimstantieji ir glėžnai Lietuvai, jos ilgų metų puoselėtai laisvei tenka išgyventi sunkias bandymų dienas. Priešai ir kaimynai ją vėl pasiūvė iš naujo pavergti. Vyt. Zemkalnis su kitais pasiryžėliais išeina į atvirą kovą prieš daug skaitlingesni priešai. Paskiriamas į Artilerijos brigadą ir 1919 m. gegužės mėn. išvyksta į frontą. Dalyvauja kautynėse prieš bolševikus, prieš bermontininkus, prieš lenkus. Už drąsą ir pasižymėjimus kautynėse Vyt. Zemkalnis apdovanotas Vyties Kryžiumi su kardais. Ties Seiniais pakliuvo lenkams į nelaisvę. Nugabentas prie Krokuvos, pabėgo į Čekoslovakiją, kur čekų buvo internuotas. Tuo metu Želigovskiui puolant Vilnių, Vyt. Zemkalnis pabėgo į Sileziją, iš čia Vokietijon ir Kauną. 1922 m. balandžio mėn. kapitono laipsnyje išėjo į atsargą baigti augstųjų architektūros mokslų.

Zemkalnis — architektas

Prieš išvažiuodamas į užsienį, Vyt. Zemkalnis keletą mėnesių dirbo arch. prof. Dubinecko ir prof. Songailos architektūros kontoroje. Nuo 1922—1925 metų pabaigos studijuoja aukštuosius architektūros mokslus Romoje. Išgijęs arch. diplomą, grįžta į Lietuvą ir 1927 m. dirba kaip inž. Geležinkelų Valdyboje, Kaune, porą metų išbuvo asistentu Vytauto Didžiojo U-tė. Tuo metu buvo įsteigęs Žemės ūkio M-jės Statybos Referentūrą ir joje skaitė statybos paskaitas girininkams. Turėjo Kaune 10 metų ir savo statybos projektavimo kontorą. 1939 m. Vyt. Zemkalnis paskirtas Vilniaus miesto vyr. inžinierium. 1941 m. — statybos adjunktui Vilniaus U-tė Miškų fakultete 1942 m. buvo išrinktas VDU Statybos Skyriaus docentu. Tačiau paskaitų Kaune dėl laiko stokos ir didelių darbų Vilniuje neteko skaityti. Ketverius su puse metų (1939 — 1944 vidurio) vadovavo Vilniaus miesto generalinio plano sudarymui. Padarė ekskyzinį projektą Vilniaus miesto operos ir baleto teat-

ru su 1200 vietų.

Vyt. Zemkalnis savo žinių bagažu nepasitenkina, siekia dar subtilesnio pasitobulinimo architektūroje, pasigenda jos plonybių, kad vėliau dar geriau galėtų pasitarnauti savajam kraštui. 1932 m. pasispecializuoti buvo Paryžiuje, 1936 m. — Stokholme. Čia dirbo pas prof. dr. Gustaf Birch — Lindgren. Dalyvauja tarptautinėse konferencijose kaip jų narys Jugoslavijoje ir Balneologijos konferencijoje Budapešte. Parvyžiaus parodoje Vyt. Zemkalnio darbai buvo eksponuoti, ir jis buvo apdovanotas aukso medaliu ir diplomu.

Arch. Vyt. Zemkalnis savo sodrioje jaunystėje savo laiką daug prisiėjo prie lietuviškos tautinės idėjos ugdymo, aktyvus Nepriklausomybės kovų dalyvis, dabar subrendęs ir išsimokslinęs pradeda puosėti Lietuvą viens už kitą gražesniais ir turtingesniais pastatais. Yra pastatęs per 50 pastatų. Didžiuosius pastatų projektus laimėjo iš konkursų. Kaune yra šie pastatai: Universiteto akių ir ausų klinika, Vaikų ligoninė, Chirurginis skyrius Karo ligoninėje, Kauno s-bės rūmai, Kauno teatras, Kūno Kultūros rūmai, Pienocentro rūmai, Pieno perdirbimo centrinė, Pienocentro Kauno fabrikas, Tyrimo laboratorija, Prekybos ir pramonės rūmai. Provincijoje: gimnazijos Panevėžyje ir Biržuose, Sparta rūmai Klaipėdoje, Šiaulių apskr. ligoninė, Vilkauskio dvasinė seminarija, Romos katalikų bažnyčios Kybartuose, Mažeikiuose ir Šakiuose. Be šių sumintų didžiulių ir gražių pastatų, visa eilė pastatyta gyvenamųjų namų ir kitokios statybos; skaityta daug referatų, paskaitų, bendradarbiauta technikos žurnale VDU Technikos fakultete, parašyta knyga "Liaudies namų uždaviniai ir jų projektavimo būdas". Finansų M-ją 1938 m. arch. Vyt. Zemkalnį už Lietuvos ūkio atstatymo darbus apdovanojo Darbo Aukso Žvaigždė. Be to, arch. Vyt. Zemkalnis suprojektavo ir įvykdė Dariui ir Girėnui jų žuvimo vietoje, Soldene, paminklą.

Nepalūžta ir tremtyje. Visuomeninin-kas ir rašytojas

Neilgai atstatyta ir papuošta Lietuva teko džiaugtis. Su skaudančiomis širdimis nuo atšiaurios Rytų raudonosios bangos traukėmės nežinomom tremtin. Arch. Vyt. Zemkalnis išvyksta Vokietijon ir rūpinasi politiniais kaliniais (Vliko ir laisvės kovotojų 29 asmenų grupė). Rūpinimasis buvo pavojingas ir konspiratyvus. Daug vargo ir bombardavimų pernešta, kol kalinius pasisekė surasti. Suradęs visą kalinių grupę su savo sūnum Gabrielium, pradededa sistematingas jais rūpinimasis

ligi karo pabaigos. Kaliniai iš kalėjimo į kalėjimą tremiami. Jiems teko vargti Landsberg-Warte, Berlin-Teigel ir Bayreut kalėjimuose. Arch. Vyt. Zemkalnis, kiek galėjo, kaliniams teikė materialinę pagalbą, palaikė korespondencinį ryšį. Siandien pas jį yra pundaš asmeniški kalinių laišku, didžiulis dienynas apie kalinius. Iš dokumentinės politinių kalinių medžiagos susidarytų apie 400 spausdintų puslapių knyga.

1945 — 1949 metų laikotarpyje arch. Vyt. Zemkalnis apsigyvena Eichstaete. Dėsto meno istoriją, radiotechnikos kursuose braižybą, yra Eichstaetto lietuvių gimnazijos mokytoju. Münchene 1946 m. Unros U-to Senato išrenkamas Architektūros kompozicijos Katedros vedėju, o tu pačių metų spalio 23 d. vienbalsiai išrenkamas ekstraordinariu profesorium to paties U-to.

1947 m. Augsburgėje arch. Vyt. Zemkalnis pakviestas į Lietuvių Rašytojų D-jos konferenciją. Šioje konferencijoje buvo įsteigtas Lietuvių Kultūros Fondas. LKF Steigiamojo Komiteto nariu buvo išrinktas ir arch. Vyt. Zemkalnis. Pereitais metais jubilias sužinojo, kad jį LKD laiko savo nariu nuo Augsburgėje įvykusios Konferencijos dienos.

Be sumintų darbų Vokietijoje, arch. Vyt. Zemkalnis parašė šiuos veikalus: "Audra" — penkių veiksmų drama su epilogu, kuri daug kartų Vokietijoje buvo viešai skaityta. Šios dramos trečiasis veiksmas buvo pastatytas scenoje. Antrasis veikalas — "Žmogaus beieškant" — dramatinė penkių veiksmų pjesė, "Ivadas į meno istoriją" — vadovėlis gimnazijai (rankraštys), "Lietuvių politinių kalinių bylos kronika", "Vilniaus generalinio plano metmenys" (spausdinta 1947 — 1948 metų "Žiburiuose"), "Vilniaus Kultūra architektūros paminklų šviesoje" (studija). Išvers-a lenkų klasikų Maria Kopnicka ir Tatmayer novelių, iš Aleksiejaus Tolstojaus dramų "Boris Godunovo" — ištraukos, liečiančios Lietuvą.

Arch. Vyt. Zemkalnis Australijoje, be savo kasdieninio darbo Vyr. Architektūros Valdyboje Melbourne, turi daug pradėtų reikšmingų darbų mums lietuviams. Šiuo metu rašomas didelis veikalas — "Vilniaus knyga", kuri apims nuo Vilniaus įsikūrimo ligi dabarties laikų. "Vilniaus knyga" iliustruoti ir komponuoti talkininkauja vilnietis dail. Viktoras Simankevičius. Abu dirba kruopščiai ir su didele meile. "Vilniaus knygos" iliustracijų daugiausiai bus dail. Vikt. Simankevičiaus — apie 50, arch. Vyt. Zemkalnio apie 10, fotografijų apie 12, be to, įvairių schemų, grafikų apie 20. Arch. Vyt. Zemkalnis, be šio svaraus ir didelio darbo, rašo ir dramatinę pjesę "Žagrė".

Kokios idėjos yra gvildenamos "Žmogaus beieškant" ir "Žagrėje", jubilias sutiko skaitytojus painformuoti:

— Tikrai produkcijos įrankių nuosavybė duoda žmogui laisvę ūkiškai visuomeninėje plotmėje.

— Privatačios nuosavybės principo panaikinimas yra pasmerkimas žmogaus amžinai samdinio vergijai. Hiperkapitalistinė santvarka yra arti nelaisvės idealo įkūnijimo, o komunistinė tai pilnumoje įgyvendinimo, kurioje net valstiečiai, ūkininkai pasidarė samdiniais.

— Juo mažiau savininkų, o daugiau samdinių, juo mažiau atitinka ūkiniai visuomeninė santvarka laisvės idealui.

— "Samdinio" supratimas iš esmės yra demoralizuojantis. Atsiranda proletariatas ir tuoj klasių kova, kaip neišvengiamas visuomeninio gyvenimo tikslas kapitalistinėse valstybėse. Tas pats pasireiškia ir totalistinėse valstybėse, nors ten tokie pasireiškimai likviduojami koncentracijos stovyklose.

— Padidintas darbingumas ir atlyginimo suvaržymas gali pakelti imonės kapitalą arba padidinti taip vadinamąją imonės potencialą. Bet visa nauda tenka tik kapitalistui, o darbininkas tik verčiamas aukotis. Todėl nei kapitalistinė santvarka, nei valstybinė kapitalistinė neturi pastovumo žymių ir iššaukia arba klasių kovą arba terorą.

— Ir todėl reikalinga rasti tokį sprendimą, kuris palaikydama produkcijos koncentraciją, dekoncentruotų nuosavybę ir sujungtų darbą su kapitalu, kuris didelės imonės darbininko reikalus jungtų su nuosavybės dekoncentracija, kad netotalinė valstybė, bet darbininkų bendruomenė būtų tos imonės savininku. Eina visas reikalas ne nuosavybės principo pakeitimo, bet samdinio principo iš pramonės pašalinimas.

Siomis dienomis Lietuvių Bendruomenę pasiekė Vyt. Zemkalnio "Kudirkos Sąjūdis", tai praplėsta paskaita, skaityta Melbourne "Sviesos" Skyriaus susirinkime. Iliustracijos dail. Vikt. Simankevičiaus. Štai kas mums tremtyje įsidėmėtina ir pasektina: Nuo 1888 m. iki 1896 m. "Varpe" ir varpininkuose kristalizavosi lietuvių pažiūros. Iš sveikos Petro Kriatčiūno ir Jono Basanavičiaus mestos į Lietuvos dirvonus sėklos užaugo "Varpas". Vincas Kudirka jį brandino. Netruko ir 10 metų, kai brestas "Varpo" atžalynas, tai atsitoldamas, tai artėdamas prie Didžiojo Varpininko, tačiau siekdamas to paties idealo, nuėjo įvairiais keliais, tačiau, anaipol, nepriešingais, o lygiai greičiais, kurie akiratyje sueina į vieną tašką.

Šių pagrindinių kelių būta:

1. Lietuvių — Demokratų.
2. Katalikų — Demokratų ir
3. Social — Demokratų.

("Kudirkos Sąjūdis", 61 psl.)

Arch. Vyt. Zemkalnis šiuo metu yra pirminku Lietuvių Kultūros Fondo Australijos Apygardos Valdybos ir aktyvus Melbourne Sambūrio Skyriaus "Sviesa" rėmėjas.

J. R-s

Paslaptingas Smito ginklas

R. Wallace

Juozas Šmitas buvo toks ramus žmogus, kad kaimynai jį sudarė tokį pat pavojų, kaip kad svarus vanduo stiklinėje. Jis buvo vieno New Yorko laikraščio reporteris, kuriame jis rašė nereikšmingas apžvalgas apie įvairiausių pagelbinių Jungtinių Tautų Organizacijos komitetus.

Jis buvo vedęs žmogus ir penkių vaikų pavyzdingas tėvas. Jam priklausė didžiulis, sukrūpęs, raudonų plytų namas, kuris buvo netoli nuo Jungtinių Tautų Organizacijos Manhattane. Jis išnuomavo du kambarius ir vonią vienam Jungtinių Tautų delegatui, Petriui Votiškenu, atvykusiam iš Brolišių Respublikų.

Juozas Šmitas tikėjosi, kad iš Petro Votiškenu jam pavyks sužinoti ką nors įdomaus apie socialinį gyvenimą, tačiau jis jį matydavo tik permainant J. T. būstinės priekambariuose. Pradžioje Šmitas užkalbindavo Votiškenu kviesdamas jį pas save pietums, bet Votiškenu, net nenusišypsojęs, atkirsdavo: — Ne!

Votiškenu turėjo butą, kuris visiškai buvo atskirtas nuo pagrindinių kambarių. Šmitas išgirdavo Votiškenu skambinant telefonu visuomet, kai Votiškenu kalbės nors nepatikdamas.

— Alio, — sakydavo Votiškenu per ragelį, — čia kalba Votiškenu. Mano maudymosi kambaryje pastebėjau pelę. Juozas Šmitas kelis kartus iššaukė pelių nuodytojus, bet tie tikino, kad visame name nėra nei vienos pelės. Tačiau jis visuomet buvo pasiryžęs juos dar pakviesti.

O kai kada sakydavo: — Čia kalba Votiškenu. Jūsų vaikai per daug rėkauja ir aš negaliu dėl to miegoti. — Po to Šmitas įsakydavo vaikams nekalbėti po devintos vakare. — Aš tikiu, — sakydavo Šmitas, — kad mūsų padorus ir mandagus elge-

sys užkariaus Votiškenu.

Tačiau laimėjimas vis dar buvo toli. Po to, kai beveik vieni metai praėjo nuo Votiškenu įsikraustymo į butą pirmą kartą jis aplankė Šmitus. Tačiau šis vizitas buvo labai keistas.

— O, ponas Votiškenu! — sušuko Šmitienė stovėdama išsižiojusi duryse. — Ir policininkas Weiss!... Ar kas atsitiko?

Policininkas Weiss tarnavo daugelį metų šioje apylinkėje ir gerai pažinojo Šmitus, todėl šį kartą jis buvo nemalonoje padėtyje.

— Aš... aš labai atsiprašau, — prašėpleno jis. — Ponas Votiškenu pasiskundė policijoje.

— Pasiskundė?... — nustebo Šmitienė. — Po to jau nesuprantu.

Votiškenu stovėjo tyliai šalia policininko. Jo veidas buvo raudonas ir akys matėsi apklėtos liūdesiu.

— Taigi, — tarė policininkas, — ponas Votiškenu skundėsi, kad šiandien kažkas buvo jo kambaryje. Jis galvojo, kad tai turėjo būti vienas iš jūsų šeimos.

Šmitas beveik sulinko, taip jį užgavo šie žodžiai.

— Tai... tai yra neįtikėtina!

— Aš taip pat netikiu, kad jūs ten būtumėte buvę — atsakė Weiss. — Dėl to aš nieko konkretaus nesiimu, nes tenai niekas nepažįstu, bet tik perspėjau jus. — Dėl Dievo meilės, ponas Votiškenu, ar jūs iš tikro tikite?...

Votiškenu apsisukęs nuėjo. Policininkas nustebe pažūrėjo į jį ir po to nedrąsiai pažvelgė į Šmitą tarė:

— Aš nesuprantu, — prisieikė, kad to aš nesuprantu. Bet... aš turiu jo klausyti, kol jis užima tokią vietą. Labanakt, ponas Šmitas, užmiršk viską!

Šmitas grįžo į svečių kambarį ir atsisėdo.

— Na, aš niekad netik... pradėjo aiškinti žmona.

— Nei aš, — perkirto Šmitas, — bet aš galvoju, kad jis kažko bijo.

— O ko? — paklausė žmona.

— Jis bijo to, ką žmonės apie jį galvoja. Ne mūsų žmonės, bet jo, kurie yra čia, ir tie, kurie liko namuose. Jis nori įrodyti, kad jis mūsų nekenčia. Gerai, jis pats parodė, ką reikia daryti.

— Juozai, — suriko išsigandusi žmona, — Juozai Šmitai, išmesk tą žmogų iš mūsų namų!

— Aš pakalbėsiu su juo, — atsakė Šmitas.

Kitą dieną Šmitas rado Votiškenu Jungtinių Tautų priekambaryje.

— Aš turiu jums kai ką pasakyti, — tarė Šmitas. Votiškenu sustojo, bet tylėjo.

— Klausyk, — prabilo Šmitas, — aš suprantu, kad mes negalime būti draugais, nežiūrint to, kad aš to norėčiau. Tačiau aš jus perspėjau, kad nebandytumėte daugiau šaukti policijos.

Votiškenu pažvelgė į rimtai nusiteikusių mažą vyrą ir patraukė pečiais.

— Ho, ho!... — atsakė jis — jūs esate asilas.

— Bet aš iš tikro tave perspėjau, — tarė Šmitas. — Aš neprašau mylėti mano šeimos nei manęs. Tačiau jei jūs man darysite nemalonumus, aš...

— Tai ką jūs padarysite? — paklausė Votiškenu.

Šmitas nuleido balsą:

— Aš kalbu rimtai. Aš galiu jus sunaikinti. Aš galiu jus labai greit sunaikinti, — po to jis nutilo ir skaičiavo kažką ant savo pirštų. — Aš tą galiu padaryti žodžiais. Dešimt trumpų žodžių. Šiandien aš pavartosiu du...

Votiškenu paraudo ir tyliai sušvilpė. Po to jis juokėsi.

— Jūs tur būt skaitote laikraščius? — paklausė Šmitas. — Aš sakau, laikraščius?...

Tačiau Votiškenu tik juokėsi.

Pavakare Šmitas atsisėdo prie mašinės ir pradėjo rašyti apie kultūrinį J. T. komitetą, kuriam priklausė Votiškenu.

Juozas Mikštas

SUKĖS

Visi draugai kažkur išėjo — juos nusekė jų laimės godos. O aš čia taip ilgai užsivėsiėjau, ir jau kaip kam pabodau.

Todėl ir man gal teks išeiti, Palikus čia širdies dalelę. Sapnuoto sapno karalaitė Jau rodo naują kelią...

Bet ji pati čia pasilieka, Šypsodamosi paslaptį. Tos šypsenos gal neužmiršiu [niekad —

Giliai širdin ji spinga.

Iš tolo jai sudie sušukęs, Kaip neprišaukiamai jaunystei, Girdėsiu tik kaip skamba šukės Sudužusios draugystės.

TAUTOS FONDAS

Iki 1952 m. gruodžio 10 dienos Lietuvių Tautos Fondas Australijoje gavo aukų bei už išplatintus Lietuvių Pasus £1103.12.4.

Iš šių pinigų pasiūsta Tautos Fondo Valdybai Vokietijoje £200. Padaryta įvairių administracinių išlaidų £63.6.7. Tuo būdu Tautos Fondo Valdybos žinioje yra £840.5.9. Šie pinigai, Fondo Valdybos pranešimu, laikomi Commonwealth Saving Banke Sidnėjėje.

Pažymėtina, kad, pav., K. Dobravolskis (iš Vakarų Australijos) pats vienas paaugojo Tautos Fondui £10 ir per "Australijos Lietuvių" Leidyklą £10, taigi, viso £20 per vienus metus. Gi Sidnėjaus Apylinkės Valdyba per tą pat laiką Tautos Fondui tesurinko vos £7...

STUDENTAMS VIS MAŽIAU

Cambridže viena alaus imonė paskelbė, kad už kiekvieną kraujo' paintą, paaugotą ligoninėms, jie duos dykai vieną paintą alaus. Tačiau studentams težiada duoti tik po du paintus, nežiūrint, kiek šie kraujo paaugotų ligoninėms.

ko. Jis rašė: "Malonus, labai supratingas Petras Votiškenu iš..."

Kitą vakarą Smito svečių kambaryje suskambėjo telefonas:

— Alio! Čia kalba Votiškenu. Aš skaičiau jūsų purviną aprašymą. Aš draudžiu minėti mano vardą!

— O! — atsakė Šmitas, — tai neįmanoma. Aš jau parašiau rytdienos laikraščiu straipsnį ir pavartoju du žodžius, aš manau, kad jie jus suįdomins... Labanakt!...

Žodžiai, kuriuos Šmitas pridėjo prie Votiškenu vardo, buvo: geras organizatorius ir sukalbamas žmogus.

Sekančią dieną Votiškenu paskambino vėl. Jo balse girdėjosi teroras:

— Ponas Šmitai, — tarė jis — aš uždraudžiu...!

— Oho! uždraudi!...

— Aš įsakau!...

— Taip. Malonus žodis!

— Prašau, nerašyk daugiau!

— Bet tai neįmanoma, nes aš jau parašiau.

— Prašau! — šaukė Votiškenu — aš daugiau nedarysiu jokių kiaulyščių. Garbės žodis!

— Aš nežinau, — tarė Šmitas, — jūsų žodis...

— O, aš prašau jūsų...

— Na, gerai. Bet atsiminkite, kad aš dar turiu šešis žodžius, nes pavartoju tik keturis.

— Gerai, gerai, aš atsiminsiu.

Šmitas pakabino triubelę, po to vėl pakėlė ir paskambino į laikraščio redakciją:

— Prašau, kompozicijos skyrių.

— Alio!

— Čia kalba Juozas Šmitas. Aš daviau vieną straipsnį apie J. T. veiklą. Tenai yra paminėtas atstovas Petras Votiškenu. Aš jį pavadinau palankiai nusiteikusių Vakarams ir kultūringu žmogum. Ar negalėtumėte išimti šiuos būdvardžius.

— Tvarkoj. Bet jūs tur būt su juo smarkiai susipykote?

— O ne!... — ir Šmitas pakabino ragelį.

— Kas su tavim atsitiko, kad tu taip gerai nusiteikęs? — paklausė žmona.

— Aš sutvarkiau Votiškenu, — atsakė Šmitas. Jis daugiau nesikišau.

Bet žinai ką?

— O ką?

— Jei aš būčiau... jei aš būčiau tinkamoje vietoje, tai aš sutvarkyčiau visus komunistus. Tuos, kurie sėdi ne Rusijoje — tai jau tikrai. Aš taip sukombinuočiau, kad kiekvienas laivas, prigrūstas komunistų, būtų pašauktas Rusijon ir ten būtų sušaudyti.

— Et, visai sukvailiojai.

— Ne, aš nieko ir nemanau. Man tik taip atėjo į galvą gera idėja.

Vertė E.

English Section

"DO YOU WANT TO LEARN ENGLISH?"

Post this form to:

The Director,
Department of Education,
Please send me:

Information about the Evening Classes.....

Free Correspondence Lessons

Free Radio Lessons

Surname Christian Name.....

Address

State

My native language is -

Eisenhower on Secret Pacts

President Eisenhower has put in clearer perspective his proposal to refuse recognition of wartime agreements which led to the Communist subjugation of European and Asian peoples, says Reuter's diplomatic correspondent.

In the light of his press conference statements yesterday, it is clear that the President does not envisage a formal diplomatic denunciation or revision in part or in whole of the 1945 protocols of Yalta.

He has also made it clear that his objective is not primarily to change the map of the post-war provisionally agreed to by three statesmen at Yalta.

His primary objective appears to be to aid psychological warfare against the Communist Powers and on behalf of the people they have enslaved since Yalta.

As soon as Congress has provided him with a joint declaration non-recognition in principle of enslavement stemming from Yalta, he presumably will use declaration to provide a message of hope of liberation to the enslaved peoples of Eastern Europe and the Asiatic mainland through the "Voice of America" broadcasting system and other information media.

In the statement which he volunteered to his first press conference he was obviously more concerned with putting on record in general terms the determination of what he called the "heart of America" not to countenance enslavement than with any specific denunciation of the Soviet occupation of the Kurile Islands or other territories allocated to the Soviet at Yalta.

"NOT PUBLIC"

Gen. Eisenhower, incidentally, has given support to the advocates of formal treaty denunciation by pointing out at conference that the wartime secret agreement had never been presented to the Senate for their advice and consent under the Constitution and that, therefore, they had never achieved the standing of public treaties.

He acknowledged that, in certain emergency circumstances, the proper representatives of the United States had the power to make binding agreements, but added that such agreements could not have the binding force of a treaty until they were submitted to the Senate.

The question arose when Gen. Eisen-

hower, at his press conference, this discussed the proposal for a repudiation by the executive and legislative branches of the US Government of the secret agreements, particularly in Yalta in 1945, whereby large parts of Europe and Asia were subjugated to Communist rule.

Gen. Eisenhower said he did not intend to ask Congress for an across-the-board repudiation of all international agreements involving the United States.

He said that such a move would be neither feasible nor desirable for the country.

Gen. Eisenhower and Congressional leaders on Monday worked on the wording of a resolution which would repudiate only those sections of the Yalta and Potsdam Pacts which opened the way for people to become enslaved.

The President said he wanted Congress to say for the Government that the heart of America had never agreed to the enslavement of any people.

Under questioning, he said he did not think that this government was bound by any agreement that had not received Senate approval.

Gen. Eisenhower said that he personally was not considering a naval blockade or an embargo against Communist China, but he supposed such steps were being looked into by several Government departments.

The President also made the following points: —

*He was convinced that the Soviet Union had the atomic bomb.

*UN forces could not be pulled out of Korea while a dangerous situation continued to exist in the country, but South Koreans should replace other Allied troops in the fighting to the greatest possible extent.

*Any reduction in taxes should be held up until a balanced Budget was in sight.

*He had no intention at present of seeking standby wage and price controls. But if the necessity arose, he would call on Congress quickly for authority to meet the situation.

TESTIMONY

I, Juozas Grismanauskas, whose temporary address is 1739 South Halsted Street, Chicago, Illinois, escaped from Lithuania to Western Europe on

Niekuomet nevēlu užsisakyti daugelio mėgiamą iliustruotą žurnalą

Karys

Pageidaujantieji gaus pirmuosius šių metų numerius.

KARYS — lietuviškos patriotinės dvasios sparnuotas žodis, visu laiku lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo veidrodys; KARYS — tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

KARYS — visiems buvusiems kariaus nepamainomas dvasios penas. Gi dabartinės Tėvynės tragedijos akivaizdoje esame visi Lietuvos laisvės kariai.

KARIO metinė prenumerata 4 dol. JAV valiuta; pusmečiui — 2 dol.50 ct. Australijoje gyvenantieji prenumeratos mokesį lengvai gali prisiųsti Money Orderiu.

Tuoju atsiųsk prenumeratos pinigus šiuo adresu: KARYS
680 Bushwick Ave., Brooklyn
21, N. Y.

the fifteenth of July, 1951. I shall herewith describe labor conditions in Lithuania from personal experience and eyewitness stores of others.

Work is compulsory.

In occupied Lithuania work is compulsory. One cannot choose whether he will work or not. Anyone not working cannot register with the militia. A person who is not registered with militia is unable to find a place to live in. Unemployed persons are considered saboteurs and are sentenced to three years in prison or in a forced labor camp.

Without a permit from his place of employment, the worker cannot leave his job and go to another one. No one may employ anyone unless the prospective employee produces a certificate from previous place of employment stating that he has been dismissed. The permit to change the place of employment is obtained only with great difficulty. The worker, is considered to be tied down to his job without any explanation due.

A worker who is late for the first time, for example, in the factory and the commercial harbor in Klaipeda, is penalized by a 25 percent deduction of his wages for a three-month period. On a second offence, 25 percent of the wages are deducted for a six-month period. The worker who does not come to work, or is late the third time, is sentenced to three years of forced labor. When this term of sentence is up, he must return again to his place of employment or go to a kolkhoz. I refrain from mentioning names of several people punished in this manner for well-known reasons.

Former officers and soldiers and labor

Ex-officers of the Lithuanian army and others leaders of patriotic organizations were arrested the first year of occupation. Only a small number were able to conceal their identities. However, even these were taken into the Soviet army and sent to various fronts. The only ex-officers I met were those who had become members of the underground and were fighting with the guerrillas. Otherwise, even the soldiers who served in the cavalry had to burn their photographs and papers, because they also were considered officers and were sent to prison.

Men from eighteen to forty-five years of age could not find any employment in 1944. They were inducted into the army. At the present time men from eighteen to twenty-five years of age are enlisted and must serve. They are scattered all over Russia.

Youths from twelve to sixteen years of age are "volunteering", but in reality they are compulsorily taken to be enrolled in technical schools. As a result they also have no choice.

Returned D. P.'s

Only a small number of D.P.'s returned from Western Europe. They were considered to be liaison men of the capitalists. They were constantly watched. Responsible jobs were not available to them, and during the deportations many were taken to Siberia.

A Workingman and his Family

If a workingman lives alone he is able to buy food. Clothing is out. If he has a family his meager wages are not sufficient. He is forced to steal from the production line and to sell

the product. Conditions in the kolkhozes are worse because the kolkhoznik is paid for "workdays" (for output). For example, a dairymaid may milk from morning until night and yet her whole day is not considered a working day-she must milk a certain amount of milk. When the cows give no milk, the dairymaid's wages fall.

Since 1946, when the Soviets began to send all goods to Russia, the food problem has been acute in Lithuania. It has worsened since 1948 when the farmers were driven into kolkhozes and production bogged down. When I left Lithuania there was a serious food shortage. Food stores and bakeries in smaller towns were closed. Hunger faces the greater part of the population.

Forced labor in Lithuania

There is a forced labor camp in the vicinity of almost every larger town. I saw the labor camps near Silute, Klaipeda, Telsiai, Siauliai, Kaunas and Vilnius. The majority of the inmates were Lithuanians, but there were some Russians also. All unemployed considered saboteurs were imprisoned there. Former farmers who did not deliver their quotas as well as those guilty of "chauvinistic" actions, such as hitting a Russian, were also sentenced. When in 1949 I refused to enlist in the Communist Youth Organization, the secretary of the party threatened not to pass my examinations and to sentence me to three years of forced labor for wasting a scholarship.

The usual sentence is from three to five years. Seven years is meted out for stealing "public property"; i.e., if a worker takes something from the production line, if a farmer in a kolkhoz does not give up a hen but kills it for himself, he is punished up to seven years. Such prisoners are taken to Russia because there is not enough room in Lithuania even for those who have been sentenced up to five years. The camp regime is very strict. The prisoners are kept in wooden barracks. Through the walls, which in reality are planks, the bitter wintry wind goes howling through. The barracks are not heated in winter. The prisoners are clothed in rags and they walk in bare feet. They are working mostly at construction work. Every morning, under the close guard of MGB soldiers, they are taken to work in trucks. At the place where they work they must build towers from which they are watched by the MGB guards. They also have to surround the region they are working in with a barbed wire fence. They must fill certain quantity requirements; if they have not produced enough to meet the requirements, they receive no food ration. Their food is cooked for them in the region of their work. Thrice daily they receive turnip soup or black unsweetened coffee and 400 grams of bread. On the occasion of a holiday, for example, May 1, the prisoners receive as a special treat several heads of fish.

Several times, after returning from sea, I threw some fish over the fence to the prisoners. Their gratitude was pitiful. I was able to do so then because a dock was being constructed by the prisoners in our harbor.

(Continued on page 7)

NAUJAUSIOS VYRŲ MADOS!

Harcourt Ltd. ypatingą dėmesį kreipia į europietiškas vyrų madas, kurias patiekia prieinamomis kainomis! Mūsų kostiumai yra siuvami mūsų nuosavose siuvykloje pirmieji

EUROPIEČIŲ SIUVĖJŲ

Jeigu Tamstai reikalingas kostiumas skubiai — ateiškite pas mus. Jeigu Tamstai reikalingas kaklaraištis, markškiniai ir t. t. — ateiškite pas mus. Naujausių madų sportiški švarkai ir kelnės yra mūsų specialybė! Visos mūsų prekės yra garantuotos — jeigu Jūs jomis nepatenkintas — mes grąžiname Jums pinigus!

HARCOURT Ltd

71a Rundle Street, Adelaide
Telefonas: W 2640.

Paramount used cars

109 ANZAC HIGHWAY, ASHFORD, SA,
Tel. LF 1984 ir LF 4513

Pas mus atėjęs Tamsta galėsi pasirinkti iš įvairiausių klasių ir modelių auto-mašinų. Pas mus Tamsta tuojau pastebėsite, kad mūsų kainos tikrai atitinka tikrąją mašinų vertę.

Tikrai elastingas išsimokėjimo planas!

Pagal mūsų išsimokėjimo sistemą, mokėjimo ratos tikrai yra pritaikintos Jūsų kišenei. Ateikite pas mus ir įsitikinkite. Visas smulkmenas mes aptarsime asmeniškai patogioje mūsų biūre.

Neatidėliokite — apsilankykite pas mus šiandien!

LOFFLER'S

MOTOR CYCLE RESALES

41 Gouger St., Adelaide, Tel. C 1785

Mes turime virš 100 vartotų motociklų pasirinkimui. Taip pat atstovaujame visas motociklų firmas naujiems modeliams. Mes Jums sutvarkome visus formalumus ir parduodame lengvomis išsimokėjimo sąlygomis. Mūsų "after sales service" (motociklo mechaninė priežiūra po pardavimo) yra geriausia Adelaidėje!

PAS LOFFLERI PIRKTI APSIMOKA!

JEIGU JUMS REIKALINGAS VERTĖJAS

— pagelbėti pirkinėjantis —

KLAUSKITE KURI NORS MUSŲ PARDAVĖJĄ

Jis nurodys Jums Naujųjų Australų Pirkinėjimosi Biurą.
Ten Jums bus suteikta pagalba Jūsų gimtąja kalba

P A S

John Martin and Co Limited

The Big Store ■ Rundle St. Adelaide

TESTIMONY

(Continued from page 6)

Lithanians in distant places

In 1946 the deportations covered only certain districts. In 1947 the deportations were carried out simultaneously throughout Lithuania. In May of 1948 there was a mass deportation. At that time I had just graduated from the agricultural school of Kretinga and was being taken by truck to Vilnius to the Ministry of Agriculture for an interview. From Kretinga and Klaipėda to Vilnius itself I saw shains of human beings slowly dragging their feet along the way. Small children, the aged, women, men, even the sick who, having been seized by the MGB, were now being taken to the nearest stations. As we drove past, I heard cries of "We'll meet again in the land of the Mongols".

In 1949 the biggest deportation was executed. It extended over a period of two weeks. I was being forced to go to the help of the MGB-iats to deport people. I injured my leg and was imprisoned in Kartena. I cannot say how many were deported. I do know that out of two villages every living soul, fifty inhabitants each, was deported. In the little town of Stalgona with only eighty inhabitants only two remained. When I was discharged from the prison, I saw a cattle train in which those who had escaped while their families were deported, and had been later caught, were taken to Siberia.

We received letters from deported,

written on newspapers and wrapping paper. Those letters were never ending obituary columns, telling of death of the very old and the very young. The letters told of the deportees digging dugouts for themselves. The deported pleaded for clothing, of which they had great need since they worked in the cold in a region where many poisonous flies attacked them. Recently, packages of not more than 8 kg. were allowed to be sent.

Officially, no one returned. At least I heard of no such cases. However during the war, some of the deportees of 1941 took advantage of the chaos which prevailed in the Soviet Union and returned. They were ferreted out in 1948 and 1949 and returned to Siberia. I knew the family Kanakauskas in Kartena. They had escaped from Komi. They were caught in 1949; the mother was sentenced to fifteen years and the daughters to eight years each.

(signed) Juozas Grismanauskas.

Sworn to and subscribed in my presence by personally known to me Juozas Grismanauskas.

(signed) Jonas Budrys, Consul General of Lithuania.

June 20, 1952

New York City

Gervazas Maukelė

DEMOKRATIŠKOS ŠEIMOS RYŠKIEJI VEIDAI

Vyras — darbininkas

Prigimties apdovanotas
Muskulais ir tvirtu protu.
Tad likimas jam parinko
Kietą jungą darbininko.

Žmona — kapitalistė

Kaip ji mokė reikalauti,
Perspėdama darbo jautį
Iš vagos kur nenuklysti.
Tai gudri kapitalistė.

Vaikai — išnaudotojai

Vos užgimę jau jie prašo,
Pradžioje tik pieno lašo.
O vėliau, kiek jiems patinka,
Spaudžia tėvą — darbininką.

Uošvė — karo kurstytoja

Gal jau pačio Dievo duota
Uošvei rolė komplikuota:
Šeimoje vis kelti vėją.
Tikra karo padėgėja...

Šeimos draugas — komunistas

Jam — kas tavo, tai ir mano!
Jis vien šia mintim gyvena,
Tik šį šūkį pripažįsta.
Tai jau aiškus komunistas.

AR JAU IŠIGIJAI LIETUVIO PAŠĄ IR TĀTOS FONDO ŽENKLĖKŲ? JEI NE — KREIPKIS Į SAVO APYLINKES VALDYBĄ, SENIUNĄ ARBA RAŠYK TĀTOS FONDO ATSTOVYBEI.

Esterino Martin
13 PEEL Street, ADELAIDE

Behind the Iron Curtain

YOUTH RESISTS

Information from Poland and Bulgaria describes the resistance of youth in Communist-dominated Europe. A recent letter from Sofia says that high school students broke into a Communist kolhoz office and destroyed all the photographs of Stalin, Dimitrov and other leading Communist. The students then covered the walls with sheets of paper which they had written: "Down with Communism". It is also reported that Bulgarian students publish and circulate anti-Communist leaflets and newspapers.

From time to time the Polish press launches a series of attacks against "hooligans". This term is used to describe young people who show a preference for Western culture and who openly demonstrate their hatred for the regime. In the past month, the Communist controlled elections apparently provoked anti-Communist youth into threatening Party activists. A letter to the editor of the youth paper Sztandar Młodych (Warsaw), October 23, described an incident in which two young men tried to intimidate several girl agitators returning home from a National Front committee where they had been conducting propaganda work.

In an editorial based on this letter, Sztandar Młodych emphasized that although such "cowardly attempts" are checked by force, the struggle against "hooliganism" must be intensified. "These young people have been given sufficient time to their senses... to turn into respectable citizens". Carefully pointing out the difference between "peaceful Poles" and "hooligans", the newspaper said that the latter waste their time listening to "venomous broadcasts by Western radio".

"[Instead of taking advantage of our libraries], these young people prefer to poison themselves with Voice of America broadcasts, with visions of terror, violence and gangsterism. We can no longer allow such things to happen. Let them know that we shall repay their treacherous attacks with the hard [blows] of workers... Young people, poisoned

by American propaganda are hooligans, and Party activists, who are prepared to fight them are peaceful citizens..."

DEFENSE OF RELIGIOUS FREEDOM

Other items from Poland describe youth's defense of religious freedom. Although the Polish Communists observe in principle the 1950 agreement between the Catholic Church and the State as regards the Pope's sovereignty in religious matters, from time to time regime arrests priests, confiscates church buildings closes Catholic educational institutions and prevents youth from attending services. According to reports, these measures are met by stubborn opposition. A prominent emigré has described two instances of this. One took place near Warsaw in a school conducted by nuns. The Communists suddenly ordered the school closed, and parents and teachers were informed that the children had to be sent elsewhere. However, the children kept returning to the school, and the nuns continued their work. Finally, the militia was sent to see that the Government's instructions were carried out, but they entered the school, the children refused to leave and tried to fight them with their fists. In order to avoid a scandal, the militia withdrew after consultation with higher authorities. The school was kept until the end of the year.

Another incident occurred in Lublin during Easter. On free work days Church services were held and attended by an unusually large number of worshippers. No young people came, however, since all youth organizations had planned special excursions or work for their members to prevent them from going to Church. Three days later, when the holiday was over, the Churches were still filled — this time by young people who had skipped school in order to take part in the services.

BORDER RITES

A ceremony took place on November 17 at a point on the Czechoslovak-Soviet frontier. There a "Mes-

sage of Peace and Friendship", which had been carried through the entire length of Czechoslovakia by relays of runners, was handed over to Soviet representatives. Radio Prague announced in its November 17 broadcast:

"It took ten days for the message to reach the Soviet frontier, near Vysne Nemecke. Soviet and Czechoslovak units mounted a guard of honor. Emil Zatopek and another Czechoslovak Olympic champion handed the message to Frantisek Kubac chairman of the Slovak National Council, who presented it to the Soviet delegation. The leader of the Soviet delegation was S.A. Kovpak, representing the chairman of the Supreme Soviet of the Ukrainian SSR.

"In handing over the message, Kubac spoke of the feelings of friendship and brotherhood which inspire our entire people, feelings of eternal devotion and loyalty to the Soviet Union, the invincible stronghold of Socialism, and to the great Stalin. No force on earth can ever tear asunder the links of brotherhood that join the peoples of Czechoslovakia and the Soviet Union, Kubac stressed."

DEBATE CONCEDED

A correspondent describes an example of the Communists' technique for solving civic disputes in Czechoslovakia:

"Since 1949 the citizens of Lidice (the town destroyed by the Nazis in 1942) have been debating about a prospective church for their reconstructed village. The Roman Catholics wished to have church for their members, basing their argument on the fact that in the old Lidice there was a Roman Catholic Church. The Protestants insisted on having a church of their own denomination.

"The argument between the Catholics and the Protestants has finally been settled by the State Office for Church Affairs in Prague. This office decided that no church at all will be built in Lidice. Houses will be put up on the lot formerly designated for the church."

BOLŠEVIKŲ TARPUSAVIO VIRŠUNIŲ RUNGTYNĖS

Paskutinis komunistų partijos kongresas Maskvoje iškėlė visą eilę davinų, kurie leido spėti, kad nepoilsio prasidės nauja ir plati sovietų pareigūnų valymo banga. Tuoj po kongreso rusų spauda pradėjo kritikuoti visokius trūkumus įvairiausiose Sovietų Sąjungos viešojo gyvenimo reikšiniuose. Spaudoje vedama kritika kasdien intensyvesnė ir palietė ištisas bolševikų organizacijas ir pavienius asmenis, ypačiai inteligentus, kaltindama juos ideologiniu pasyvumu, nedisciplinotumu, neteisingumu ir nesugebėjimu politinėje, ekonominėje, mokslinėje ir kultūrinėje veikloje.

Akcijos pradžioje jos krypties rodyklė dar nebuvo aiški ir teparvėjęs gruodžio mėn. gale, kai Suslovas, Malenkovo šalininkas ir partijos prezidento narys, paskelbė "Pravdoje" straipsnį. Juoni Suslovas pradėjo didelę ofensyvą prieš 1949 m. iš politbiuro pašalinto ir iki tol nutylėto Sovietų Sąjungos ūkio specialisto Voznesenskio šalininkus. Suslovo paduotas tonas tuoj buvo visos spaudos pagautas ir privedė prie eilės politinių ir ekonominių organų konferencijų. Jose eibės dalyvių apgailestavo prisipažino prie su Voznesenskio teorijomis identiškių ideologinių prasižengimų ir iškilmingai pasizadėjo tuoj besąlyginai pasekti Stalino "Bolševik" paskelbtame staipsnyje liniją.

Lygiagrečiai su puolimais prieš Ždanovo-Voznesenskio buvusios grupės šalininkus sovietų spauda vartojo aštrius žodžius prieš (dalinai vardais išvardintus) Sovietų Sąjungos mokslininkus, kurie iki šiol ne tik kad nevedė "besąlyginės kovos su priešingą buržuazine ideologija", bet gana dažnai ją dar esą parėmė. Negalima ignoruoti, teigia "Pravda", kad keli sovietų akademikai oponuoja prieš fiziologo Pavlovo mokslo ir palaiko Einšteino bei kitų Vakarų mokslininkų koncepcijas, ir todėl esančios įsiskverbusios buržuazinės pažiūros į sovietinius mokslus. Viena "Voprosy Istorii" įdėta me pra-

nešime apie Mokslo Akademijos istorijos instituto mokslinės tarybos posėdį teigiama, kad ir keli sovietų istorikai — tarp kitų B. Stein, J. Mintz ir seniau Londone buvęs Sovietų atstovas Maisskis (visi žydai) — dėl ideologinių nukrypimų esą patraukti atsakomybėn. Kaip "New Yorko Times" korespondentas Maskvoje sausio 15 d. savo laiške rašė, laikraštis "Komunist" dabartinę Sovietų Sąjungoje ir satelinėse valstybėse besiplintančią areštų esančios dabartinės situacijos bemaž visų Vakarų pasaulyje gyvenančių Rytų Kraštų ekspertų daromos tokios išvados:

1) Visos Sovietijoje vedamos vidaus tvarkymosi akcijos tarpusavy rišasi priežastingumo ryšiais. Jos yra sukeltos dėl vadovybės suliepsnojusios kovos (gal būt jau dėl Stalino įpėdininkystės) pačiose aukščiausiose Sovietų hierarchijos viršūnėse. Pats Satlinas, manoma, galis būti jų inspiratorius. Banga lygina su didžiuoju prieš Antrąjį Pasaulinį karą valymu. Kartu pareizgiama, kad Stalino 30-ųjų metų posakis, "kol Sovietams gresia kapitalistinis apsupimas, tol būsią ir šnipų bei teroristų", turis dabartinėje įvykių sferose ypatingai didelę reikšmę. Toliau rašoma, kad Leningrado eilė "svetimų elementų", "NEP narių", (turima galvoje dvidešimtųjų metų biznierių), trockistų ir buvusių "Bund" (žydų darbininkų organizacija prieš revoliuciją) narių esanti iš partijos išmesta ir suminta. Pirmasis Leningrado srities komiteto sekretorius (W.M. Andriano-vas, kom. partijos prezidento pinateis narys) esąs iš pareigų pašalintas, kadangi prileidęs, jog daugelis asmenų, artimų partijai priešingomis grupėmis ir "buržuazinėmis nacionalistinėms organizacijoms", patekę į aukštas vietas ir net į partijos propagandos aparatą.

Sovietų armijos organas "Krasnaja Zvezda" identifikuoja dabartinę padėtį su situacija, buvusia Rusijoje prieš Antrąjį Pasaulinį karą, ir pareiškia, kad dabartiniai savisaugos žygiai pakelia krašto gamybos ryžtingumą, višai taip, kaip "priešo agentų išnaikinimas" savo laiku stebuklingai teigiamu

būdu sustiprinęs valstybę. Maskvos radijas pranešė, kad ir IMEL (Markso-Engelso-Lenino-Institutas) direktorius ir vadovaujas partijos teoretikas P. N. Pospelovas patekęs į nemalonę. Karo laivyno organas "Krasny Flot" rašė, kad "imperialistinės" žvalgybos savo požeminiam darbiui pasinaudojančios net diplomatiniais atstovais ir korespondentais Maskvoje Amerikiečių tarnyboje esanti, be kitų, ir turky žvalgyba, Tito šalininkai, seniau buvę vokiečių ir japonų agentai, "Sovietų Sąjungos išdaviko ukrainiečio nacionalisto Banderos rūšies" žmonės ir baltagvardiečiai.

Iš aukščiau išdėstytos Sovietijoje 2) Abudu šioje kovoje varžovai, at- rodo, yra partija ir armija iš vienos pusės, o saugumo organai — iš kitos. Abiejų šalių atstovai yra pradėję puolimą. Malenkovas yra priverstas gintis Berija.

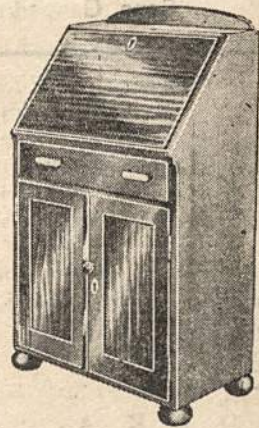
3) Šitame konflikte kartu išryškėja Sovietijos ateities užsienio politikos kontūrai. Kai Stalinas su Malenkovu palaiko Vakarų palaipsnišką užminavimą, priešingoji pusė pasisako už preventyvinį karą tuojau. Antisemitizmas yra daugiau pašalinis tų abiejų reiškinys. Juo, žinoma, siekiama visa eilė pašalinių tikslų (intensyviai besiruošiant karui, nusikratyti tarptautiniais saitais surištais žydais, sukelti baimės psichologiją ir tuo forsuoti produkciją bei apsiginklavimą ir didinti Sovietams simpatijas Vokietijoje ir arabų kraštuose), bet šiaip jis tėra vienas iš reiškinų, sudaręs propagandinį koloritą šiuo metu Sovietijoje vykstančios vidaus politinės kovos.

* Filadelfijoje buvo atidaryta požeminė traukinio stotis, kurios statyba truko 35 metus.

* Aštuonių metų amžiaus italiukė Giannella de-Marco dirigavo Manchesteryje Londono Fisharmonijos orkestrui.

* 51 metų amerikietis biznierių apsisėdė su ta pačia moterimi trečią kartą 5 metų laikotarpyje.

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS vienam mėnesiui

Evans & Clarke

100 GRENFELL STREET, ADELAIDE, Tel. W2358

NAUJI BALDAI

Tualetinis stalėlis, 3 stalčiai	£12.10.0
Lovos, 3 pedų pločio	£ 6.19.6
Ažuolinės virtuvės kedės	£ 2.0.0
Komoda	£11.19.6

VARTOTI BALDAI — GERAME STOVYJE

3 gb. saliono komplektas	£12.10.0
8 gb. valgomojo komplektas	£17.10.0
Dvigubas miegamojo komplektas	£17.10.0
Spinta virtuvei	£10.15.0
Foteliai	£ 4.10.0

MES MIELAI IŠPILDOME UŽSAKYMUS PAŠTU

Mūsų firma atdara kiekvieną šeštadienį iki 12 valandos dienos.

DANUTĖS NASVYTYTĖS GRUPĖS IŠRAIŠKOS ŠOKIO KONCERTAS ADELAIDEJE

Vasario mėn. 27-28 dienomis Adelaidės Town Hall įvyko Danutės Nasvytytės išraiškos šokio grupės koncertai. Adelaidės lietuvių turėjo progos pamatyti tikrai aukšto meninio lygio programą, kuria, deja, akimėliškai mažai tautiečių pasinaudojo, o taip pat dėl nevykusios reklamos ir australų publika buvo suskaitoma ant pirštų.

Grupės pasiektas meninis lygis yra puikiausia priemone reprezentuoti lietuvių Australijoje. Vadovė, matyt, yra įdėjusi visą savo sugebėjimą, dėlto šie spektakliai yra tikrai negėda parodyti meno žinovams.

Savo menišku lygiu D. Nasvytytės išraiškos šokio grupė yra toli pralenkusi visus kitus mūsų meno kolektyvus ir toli peržengusi mėgėjiškumo ribą.

Mūsų kultūrinėms organizacijoms reikėtų daugiau susidomėti šios grupės reklamavimu ir jos koncertais. Ji nepadarė gėdos.

Linkime, kad ši grupė laikytųsi ištvermingai, o jos energingai ir gambiai vadovė užtektų jėgų ir toliau tarnauti grožiui.

Doniela, sekr. — Pajauta Daukutė, izd. — V. Jurskis. Į Revizijos Komisiją įeina: pirm. — A. Olšauskas ir narys — V. Patašius.

Artimiausioje ateityje numatoma su-ruošti tradicinį Initium Semestri, kuris seniesiems nariams duos progos susipažinti su pereinamuoju metų, o taip pat ir būsimaisiais šių metų abiturientais. Pažymėtina, kad Sydnejuje abiturientų skaičius vis didėja. 1952 metais gimnazijas baigė 4, bet 1953-iais šis skaičius pasiekė 9. Universitete šiais metais studijavo 7, laikinai nutraukė studijas 3, Technical College Diploma kursas lanko 8, Technical College Certificate kursas — 4, meno ir muzikos mokyklas — 2.

Sydnejaus Skyriaus Valdyba šiais metais taip pat eina ir Liet. Stud. Atstovybės Australijoje pareigas. Atstovybė norėtų sueti ryšius su Pertho, Brisbanės ir Hobarto studentais, apie kuriuos pernai nebuvo turėta jokių žinių. Jei šiose vietovėse yra lietuvių studentų, jie prašomi rašyti sekretorei šiuo adresu: Miss P. Daukutė, 29 Cooper Rd., Yagoona, Sydney, N.S.W.

v.d.

UŽGAVENIŲ BLYNŲ BALIUS CABRAMATTOJE

Neperseniausiai įsisteigęs ALB Cabramattos Skyrius š. m. vasario 14 d. turėjo savo pirmą viešą pasirodymą, surengdamas Užgavėnių blynų balių Returned Soldiers Salėje, Cabramattoje.

Apylinkės pirmininko p. E. Migevičiaus ir Apylinkės valdybos narių pastangomis vakaras, skirtas apylinkėje gyvenančių lietuvių susipažinimui, tenka laikyti daugiau negu pavykusi.

Tradiciinius Užgavėnių blynus šiuo

atveju pakeitė "ponėkai" bei svečių atsižvelgti užkandžiai ir rudasis alutis. Už baltos staltiesės ir gelėm papuoštų stalų susėdė per 150 svečių ne tik iš Cabramattos, bet ir iš paties Sydnejaus ir tolimesnių priemiesčių. Po trumpos Apylinkės Pirmininko padėkos gausiai atsilankiusiems tautiečiams į šį vakarą, jis pristatė šio vakaro menininkus — okteto dalyvius: p.p. Daudarus, p.p. Asevičius, p.p. Bitinus, p. Giliauską ir p. A. Plūką. P. Plūkas taip pat akompanavo okteto akordeonu. Oktetas, publikai nuosirdžiai katutėmis reiškiant savo padėką ir šaukiant "bis" (gaila, — taip ir nepavyko dainininkų išprovokuoti pakartotinei dainai!) sudainavo: "Nors trupinėli...", "Sėdžiu už stalo", "Mergyte, jaunoji" ir "Mūsų gelė". Tautiečių vardu p. Ilčiukas dainininkams įteikė gėlių.

Bet dainos aidėjo ir toliau, iš užstalės, dainininkams vedant ir visai publikai pritariant. Kai tuo tarpu jaunimas ir visi kiti šokių mėgėjai, orkestrui griežiant linksmosios polkomis, valsais ir tautiniais žaidimais.

Vakarą, kaip jau minėjau, tenka laikyti pilnai pavykusi. Tokių lietuviškų vakarų su lietuviškomis programomis ir tokia nuosirdžia lietuviška dvasia, tektų laukti daugiau ne tik iš gražiai pavyzdį parodžiusios Cabramattos apylinkės, bet ir iš visų kitų. Tokių vakarų metu tautiečiai gauna progos susipažinti, pabendrauti ir atgaivinti dvasią ir širdį lietuviška aplinkuma.

Kai dėl vakaro metu pasirodžiusio okteto — tenka palinkėti, kad jį girdėtume ne pirmą ir ne paskutinį sykį. Turimi puikūs balsai — tikėsimės juos dar ne kartą išgirsti.

B. Žalys

LAISKAS REDAKCIJAI

Pone Redaktorium,

"A. Lietuvis" 1953.I.24 d. Nr. 2(113) 2 psl. ALB KT atstovų suvažiavimo aprašyme yra pasakyta: "Iš "M. Pastogės" redaktoriaus p. J. Žukausko patiektos provizorinės samatos paaiškėjo ir laikraščio materialinė padėtis. Laikraštis spausdinamas spaustuvių "Mintis", kuri jokios specialios nuolaidos nedaro ir už dabartinio dydžio (4 puslapių) spausdinimą tenka mokėti £40".

Pone Redaktorium, kad nebūtų klaidinama lietuviškoji Bendruomenė, prašome Tamstą artimiausiuose "A. Lietuvių" paskelbti šį pranešimą: Ankščiau minėtas posakis, kad spaustuvių "Mintis" jokios specialios nuolaidos nedaro "M. Pastogei" yra netiesa, nes nuo 1952.8.12 d. Nr. 177, kai tik "M. P." buvo perimta Krašto Valdybos, spaustuvių "Mintis" už spausdinimą buvo mokama tik po 36 sv. už 1000 egz. 4psl. ir 46 sv. už 6 psl. Maža to. Nuo 1952.11.26 d. iki metų galo (1953.1.1) "M. Pastogė" buvo spausdinama: 1100 egz. 4 psl. už 33 sv., 1200 egz. 6 psl. už 46 sv. ir 1200 egz. 8 psl. už 65 sv.

1952 m. spaustuvių "Mintis" nuo rugpjūčio 12 d. atspausdino 12 numerių 4 psl., 6 nr. 6 psl. ir 1 nr. 8 psl. Viso 19 numerių ir padarė bent 120 sv. nuolaidos, žiūrint, kiek ima kitos spaustuvių už darbą. Ar tai nebuvo speciali nuolaida? Naujakuriams, kurie patys dar sėdi skoloje, tai šį tą reikšia.

Ir to maža. Š. m. sausio mėn 11 d. spaustuvių "Mintis" pasiuntė Krašto Valdybai raštą, kuriame siūlė ir šiais metais "M. Pastogę" spausdinti 4 psl. už 36 sv., o 6 psl. už 48 sv.

Šie daviniai kalba patys už save.

B-vė "Mintis" (parašas)

* "News" tilpo turtuolių ponių mas-karado aprašymas:

"Pirmininkė pasiūlė visoms narėms dėvėti veltakurius rūbus ir nudaoti girtas. Turiu tiesiog susizavęjęs pažymėti, kad daugumai ponių ši laikysena buvo tiesiog prigimta."

NERIZIKUOKITE SAVO GYVENIMO PARTNERIU!

Jeigu esate vienišas, jūs būsite supažindintas korespondenciniu būdu su norimais draugais-ėmis. Naujieji ir senieji australai visu laiku, amžius ir religijos yra mūsų tarptautinio klubo nariai. Jokių įsipareigojimų. Dėl platesnių informacijų, pridedant pašto ženklą atsakymui, rašyti: Milton's Friendship Club (Reg'd), Dept. 4 Box 2871 G.P.O., Sydney

Sportas

Redaguoja V. Čepiauskas

K R E P Š I N I S

"Vytis" — Pietų Australijos vasaros sezono meisteris

Po keleto pralaimėjimų praeitais metais, dalinai pakeistoj sudėtyje, su Alkevičium, Petkūnu ir Šliužu, Vytis ir vėl atsistojo savo vieton. Iš jaunių atėję Alkevičius su Petkūnu parodė, kad daug iš jų galime laukti.

Keletas žodžių apie finalines rungtynes:

Vasario 26 d. prieš savo paskutinį konkurentą West Adelaide, Vytis iš pat pradžių užmetė lyg atsargumo dėliai 30:11. Antrame puslaikyje australai mėgino atsigauti, bet mūsų vyrų noras pasekti puslaimį pavyko. Po Jaciunsko dviejų paskutinių metų — švilpukas ir pasekmė 55:26. Sužaista gerai. Puikiu kamuolio valdymu turėjo progos pasirodyti Alkevičius, Ignatavičius, Jaciunskas ir Gurskis.

Taškus pelnė: Alkevičius 18, Ignatavičius 14, Gurskis 11, Jaciunskas 8, Petkūnas ir Merūnas po 2.

Edas

F U T B O L A S

Vytis — Port Thistle 7:0 (1953.II.16)

Žaidynėms prasidėjus Kitas kerta pirmą įvartį, vėliau seka dar trys ir pirmas puslaikis baigiamas 4:0. Antrame puslaikyje dar pridėta tris įvartius ir rungtynės baigiamos 7:0 Vyties laimėjimu. Įvartius pasiskirstė: Kitas 4, Stupar 2 ir Sabaliauskas 1. Kitas, įmušdamas keturius įvartius, atsistojo kandi-

ŠVENTO KAZIMIERO ŠVENTĖ ADELAIDEJE

Ateitininkai ir skautai š. m. kovo 8 dieną, sekmadienį, rengia šv. Kazimiero minėjimą — akademiją.

Pamaldos bus 10,30 val. šv. Juozapo bažnyčioje, Pirie St.

4 val. p.p. Katedros salėje, Wakefield Street, įvyksta akademija — Koncertas. Programoje dalyvauja mūsų mieliaji ateitininkai: ponis G. Vasiliauskienė, p-lė Z. Petkūnaitė, smuikininkas p. Pr. Matukas ir jaunosios meninės jėgos. Paskaitą skaity skn. V. Neve-rauskas.

Visi maloniai kviečiami dalyvauti. Rengėjai.

KAZIUKO MUGĖ ADELAIDEJE

Kovo 8 dieną, sekmadienį, tuoj po pamaldų, lietuvių bažnyčios šventoriuje Akademini Skautų Sąjūdžio Adelaidės skyrius rengia prašmatnią lietuvišką

Kaziuko Muge

kurios metu bus galima gauti lietuviškų sviestinių ir kitokių skanėstų. Mūgės pelnas skiriamas lietuviams moksleiviams ir studentams parenti.

ASS Adelaidės Skyrius

Š E I M I N I N K Ė M S

Kaip išimti rašalo dėmes?

Metilinis spiritas (methylated spirit) išplauna visas rašalo dėmes. Po išplovimo su šiuo spiritu reikia plauti medžiagą vandenyje.

Kaip lengvai nulupti odą nuo persikų?

Perpjauti persikus (peaches) į dvi dalis ir išimti kaulėlius. Abi puses sudėti atsargiai į verdantį vandenį vienai minutei. Po to juos išimti iš vandens. Oda turėtų visiškai lengvai nusilupti.

Vanilijos ledai

Paimti 1 pintą pieno, 2 kiaušinius, 2 valgomo šaukšto cukraus, 1 arbatinį šaukštą valgomo krakmolo, vanilijos esencijos.

Sumaišyti krakmolą su truputį pieno. Likusį pieną užvirti ir tada įdėti krakmolą ir pavirti dar 5 minutes maišant, kad neprisvirtų. Svarbu, kad krakmolas gerai išvirtų, nes kitaip ledai turės blogą skonį. Tada leisti pienui atšalti. Išmalti kiaušinių putą, įtrinti trynius su cukrumi ir sudėti juos į šaltą krakmolo pieną. Taip pat įdėti 1 arbatinį šaukštą vanilijos. Atsaldyti. Šaldant ledus reikia vieną kartą juos išmesti.

Ledo kūbikai

Ledo kūbikai daromi iš sušaldyto pieno ar vaisių sunkos. Namuose, kur yra vaikų šie kūbikai yra praktiškesnis skanėstas, negu ledai.

Kaip juos padaryti? Paimti 4 stiklines šilto vandens, įdėti du trečdalius stiklinės sunkos (aviečių, apelsinų ar panašiai), įspausti 1 citriną, ir įdėti cukraus pagal skonį. Išleisti į uncijos želatinos šiltam vandenyje ir supilti kartu į vandens ir vaisių sunkos mišinį. Šitą visą gėrimą užvirti ir tada perkošti per sietelėlę. Supilti į šaldytuvo ledų formas ir leisti atšalti.

Pieno kūbikai

Į 3 stiklines pieno įdėti 2 šaukštus cukraus ir atsargiai pašildyti šį pieną, kol išsileis cukrus. Tada įdėti vanilijos ar kitokių prieskonių, supilti į ledų formas ir leisti atšalti (cukraus vartoti pagal skonį).

Sena Gaspadinė

jams visą sportinę aprangą ir laiduoja tinkamą globą. Jei neatsirastų pakankamai lietuvių sudaryti vienai jaunųjų futbol komandai, Klubų Valdyba bus priversta priimti Vyties komandon kitataučius, kurie prašosi kovoti už mūsų spalvas.

Norintieji įsiregistruoti, prašomi padaryti tai neatidėliojant ir kreiptis į sekcijos pirmininką p. J. Jaunų, 11 Vernon St., Norwood, S.A.

ALS Klubų "Vytis" Valdyba

P A D Ė K A

ALS Vyties Sporto Klubų Valdyba reiškia nuosirdžią padėką Krepšinio komandai, laimėjusiai Adelaidės vasaros sezono turnyrą. Tokios persvaros laimėjimas įrodė ne tik kitiems, bet ir mūsų patiems, kad lietuvių pelnytai yra buvę Europos krepšinio meisteriai. Mes linkimės, kad mūsų laimėjimas būtų žibintu jauniems ir patrauktų juos stoti tam fronto baran, kuris mums, esantiems toli nuo Tėvynės, ginti dera.

ALS "Vytis" Sporto Klubų Valdyba

P. Kitas

Foto "Soccer Mirror"

datu greta J. Smith (Birkalla), abu po šešius taškus "The News Trophy" skirtai premijai laimėti. Kaip geriausio savo klasėje žaidėjo šiam vasaros sezonui P. Kito nuotraukos ir aprašymus įdėjo "The News" ir "Soccer Mirror". Vienintelė visoje Australijoje lietuvių futbolo komanda Vytis puikiai nešasi pirmą ir jau pasiekė aukštosios klasės lygį. Šiomis dienomis sulaukėme iš West Australijos futbolo trenerių p. Zarciną, todėl žiemai sezonui į mūsų futbolo komandą galime dėti dar daugiau vilčių.

B. N.

Nauja Vyties Krepšinio Sekcijos Valdyba

Savo paskutiniame susirinkime mūsų krepšinininkai išsirinko naują vadovą šios sudėties: B. Mackiala, B. Lukavičius, K. Jaciunskas, S. Visockis.

ADELAIDĖS LIETUVIAI!

Mums visiems rūpi išlaikyti mūsų jaunumą sveiką ir lietuvišką. Tam sudaromos Vyties sporto klubo komandos dalyvauti Australijos krepšinio ir futbolo pirmenybėse. Mūsų futbolo komanda priimta žaisti aukštesnio laipsnio divizione tik su sąlyga, kad įregistruos žaisti ir jaunių, atseit, prieauglio komandą. Ligi šiol neatsirado pakankamo skaičiaus lietuvių, iš kurių jaunių futbolo komandą būtų galima sudaryti. Klubų Valdyba nenorėdama, kad mūsų futbolo komanda būtų degraduota, kreipiasi į jaunimą kviesdama ryžtis ir šiame bare ginti lietuviškas spalvas. Taip pat kreipiamės į tėvus prašydami leisti savo vaikus žaisti futbolą.

Vyties Sporto Klubas suteikia žaidė-

PUBLICITAS

naujas adresas:
267 Angas Street, Adelaide

NIEKAS NEZINO ATEITIES!

Apdrauskite save ir savo šeimą

Ligoniu Kasoje

Dėl smulkių informacijų rašyti:

Publicitas

BOX 1656M, G.P.O., ADELAIDE, S. A.

Lenku kavine

"THE VINCENT"

BAŽNYČIOS AIKŠTĖ — PORT ADELAIDE

* ČIA GAUNAMI SKANUS ŠALTI IR ŠILTI UŽKANDŽIAI IR PIETUS

* Geriausi lenkiški mėsos gaminiai: liežuvinė, kepeninė, krakovinė, arbatinė dešros; Vienos dešrelės; silkės; okra; chalva ir daugelis kitokių skanių valgių gaunama kiekvieną dieną.

* Čia parduodamos antros serijos lenkiškų romanų plokštelės: "Kai bobutė buvo jauna", "Daina apie Monte Kasino", "Karpatų brigada" ir kitos. Vienos plokštelės kaina 12/6

* Darbo dienomis kavinė atdara nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro, o šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto iki 11 val. vakaro.

* Čia taip pat pasiklausysite 50-ties lenkiškų plokštelių koncerto. Bridžas. Šachmatai. ŠOKIAI.

JEIGU TAU LIUDNA, JEIGU ESI VIENIŠAS — APSILANKYK pas

Rakowski

GERIAUSIAS BUDAS PADĖTI JUSŲ ARTIMIESIEMS EUROPOJE

Siuntiniai siunčiami iš sandėlių Europoje

Mūsų pasiūlymai:

A. 1 svaras juodo pipirų, 1 svaras kakavos, 1 svaras žalių kavos pupelių, 1 svaras arbatos £3.5.0
B. 2 poros nylonų kojinių "Dupont" £1.7.0
C. Vaistai: Rimifon "Roche" (originalus įpakavimas), 500 tablečių £3.12.6

* Pageidaujant, saugumo sumetimais, siuntėju gali pasirašyti. CHARITAS ar kita labdaringa organizacija.

INGOS — 30, MACLEAY STREET, POTT'S POINT/SYDNEY, N.S.W.
INGOS — 267 Angas Street, Adelaide, S.A.
INGOS — 40 Trinity Lane, South Brisbane, Q.
INGOS — 111 Bourke Street, Melbourne, Vic.
INGOS — 9 Chester Rd., Claremont/Perth, W.A.

DIDŽIAUSIAS EUROPIETIŠKO MAISTO PASIRINKIMAS
PIETŲ AUSTRALIJOJE

D. LEONI

80 Gouger St., Adelaide

MES KALBAME DAUGUMA EUROPOS KALBŲ. MUSŲ
PATARNAVIMU IR PREKĖMIS — NENUSIVILSITE.